

ISSN 1331-226X • Godina L. • prosinac • cijena 15 kn

2014

br. 12

Novi svijet

RODI SE U ŠTALICI
RADI ČOVJEKA

UVIJEK NAPRIJED,
UVIJEK U POKRETU!

PEDAGOGIJA I SPORT
U PERSPEKTIVI ODGOJA ZA MIR

www.laicici.vu

Arhiva NS

blogs.nd.edu

SADRŽAJ

- 3 RIJEČ ČITATELJIMA
- 4 RIJEČ ZA ŽIVOT
- 6 U ŽARIŠTU
- 10 POKRET FOKOLARA
- 12 KULTURA
- 16 DUHOVNOST I ŽIVOT
- 18 DUHOVNOST JEDINSTVA
- 22 U DUBINU
- 22 KOMUNIKACIJE
- 24 EKONOMIJA ZAJEDNIŠTVA,
- 26 SVJEDOČANSTVO
- 27 CRTICE
- 28 PROMOCIJE
- 29 POLITIKA
- 30 OSVRT
- 31 RAZGOVORI
- 34 ZARUČNICI
- 37 ISTAKNUTO
- 38 ZDRAVLJE
- 40 KAMEN
- Prosinc
- Uvijek naprijed, uvijek u pokretu!
Nove piste za crkvene pokrete
Europa - obitelj naroda
- Vrijeme je za kreativnu vjernost
- Pedagogija i sport u perspektivi odgoja za mir
- Riječ za život - nešto novo
- Ti si sve, ja sam ništa
- Kralj u štalici
- Otvorenost i prihvatanje
- Novo poduzeće
- Iznenadan posjet
- Kriza
- Umijeće ljubavi
- Za koga glasovati?
- Što nam je ostavio papa Franjo?
- Djed i baka su blagoslov obitelji
Dobro jutro, nježnosti!
Dijete i rastava
- Dodatna snaga
- Najbolji predsjednički govor
- Mirisni začini blagdana

FOTO: © Depositphotos.com/
Anneke Schram

NASLOVNICA:

Isus se rodio u štalici da bi nam pokazao kako se može roditi i u našem srcu

A decorative horizontal border consisting of a repeating pattern of white diamond shapes on a dark green background.

MJESEČNIK
POKRETA FOKOLARA

godina L, br. 12, prosinac 2014.

UREDNIŠTVO I UPRAVA

Novi svijet, Franje Račkoga 30,
48260 Križevci,
tel.: [+385] 01 3691 290;
fax: [+385] 01 3691 840;
e-mail: novi-svijet@kc.t-com.hr

IZDAVAČ I NAKLADNIK

Djelo Marijino - Pokret fokolaru

GLAVNA UREDNICA

Dina Perkov

UREDNIČKO VIJEĆE

Đina Perkov, Sonja Eterović,
Zdenko Horvat, Alenka Smrkolić

GRAFIČKO OBLIKOVANIE

Kristóf Maucha

TISAK

FFROPROMS d.o.o., Zagreb

Riječ čitateljima

Đina Perkov

Božić nam je na vratima! Isus je najveći dar što ga je nebo poklonilo zemlji, ovom našem svijetu prečesto ranjenom nepravdama i zlom. Vrijeme priprave na prihvatanje tog Dara oduvijek je obilježeno djelima ljubavi i solidarnosti prema ranjivim članovima društva, tj. darivanjem. Božić nam govori da je najveći dar što ga možemo ponuditi drugima dar samih sebe, a to možemo u svim situacijama našega života. Jer u davanju je sreća, nije u posjedovanju. Taj smo test pozvani činiti svakoga dana.

Uvijek naprijed, uvijek u pokretu, ne zaustavite se nikada, poručuje nam papa Franjo s kongresa 100 pokreta i zajednica nedavno održanog u Vatikanu, nakon što je sažeо svoju misao u riječima: "Da biste dostigli crkvenu zrelost, održite svježinu karizme, poštujte slobodu osoba i uvijek tražite zajedništvo". Ovo je vrijeme kreativne vjernosti u Pokretu fokolara, smatra novoizabrani dopredsjednik Jesus Moran, vrijeme osuvremenjivanja karizme na svim područjima, novog apostolskog zamaha i širenja sposobnosti dijaloga.

U ovom broju donosimo i dio teksta iz poruke biskupa HBK za predsjedničke izbore krajem mjeseca. Iako je kriza zahvatila velik broj građana Republike Hrvatske te se osjeća stanovita ravnodušnost i napast malodušja, ne smijemo se prepustiti dojmu da se ništa ne može učiniti ni promijeniti, upozoravaju biskupi.

Na našim stranicama možete pročitati i svjedočanstva s raznih područja djelovanja.

Svim čitateljima želimo sretan Božić!

June 1st

"TKO IMA DVije HALJINE,
NEKA PODIjELI S ONIM KOJI NEMA.
U KOGA IMA HRANE,
NEKA UČINI ISTO TAKO."¹

[Lk 3,11]

Chiara Lubich

U ovo vrijeme došašća, kada se pripremamo za Božić, pred nas se opet postavlja lik Ivana Krstitelja. Bog ga je poslao da pripremi put za dolazak Mesije. Od ljudi koji su dolazili k njemu tražio je duboku promjenu života: "Donosite plodove dostojeće obraćenja". A koji su ga pitali: "Što nam je dakle činiti?"² odgovarao je:

**"TKO IMA DVije
HALJINE, NEKA
PODIjELI S ONIM
KOJI NEMA. U KOGA
IMA HRANE, NEKA
UČINI ISTO TAKO."**

Zašto drugome dati što je moje? Stvoren od Boga kao i ja, drugi je moj brat, moja sestra; zato je dio mene. "Ne mogu te povrijediti a da sebi ne naudim"³, govorio je Ghandi. Stvoreni smo kao dar jedan drugome, na sliku Boga koji je ljubav. U našoj je krvi upisan božanski zakon ljubavi.

Došavši među nas, Isus nam je to jasno objavio kad nam je dao svoju novu zapovijed: "Ljubite jedni druge kao što sam ja ljubio vas."⁴ To je zakon neba, život Presvetog Trojstva prenesen na zemlju, srce Evanđelja. Kao što u nebu Otac, Sin i Duh Sveti žive u punom zajedništvu, sve dotle da su jedno⁵, tako smo mi na zemlji ono što jesmo ukoliko živimo uzajamnost ljubavi. I kao što Sin kaže Ocu: "Sve moje tvoje je, i tvoje moje"⁶, tako se i među nama u punini ostvaruje ljubav ondje gdje se dijele ne samo duhovna nego i materijalna dobra.

Potrebe našeg bližnjega potrebe su sviju. Netko je bez posla? Ja sam bez posla. Nekome je bolesna majka? Pomažem joj kao da je moja. Drugi su gladni? To je kao da sam ja gladan i nastojim im pribaviti hranu kako bih učinio za sebe. Ovo je iskustvo prvih kršćana iz Jeruzalema: "U mnoštva

onih što prigrliše vjeru bijaše jedno srce i jedna duša. I nijedan od njih nije svojim zvao ništa od onoga što je imao, nego im sve bijaše zajedničko."⁷ Iako zajedništvo dobara nije bilo obvezatno, ipak su ga među sobom intenzivno živjeli. Kako će to objasniti apostol Pavao, nisu nekoga doveli u oskudijevanje kako bi druge podigli, nego su ostvarivali jednakost!⁸

Sveti Bazilije iz Cezareje kaže: "Gladnime pripada kruh što ga pohranjuješ; golom čovjeku plašt koji čuvaš u svojim škrinjama; potrebitima novac koji sakrivaš."⁹

A sveti Augustin: "Što je višak bogatima to pripada siromasima."¹⁰

"I siromasi imaju čime pomagati jedni druge: netko može posuditi svoje noge hromome, drugi oči slijepome da ga vodi; netko drugi može posjećivati bolesnike."¹¹

**"TKO IMA DVije
HALJINE, NEKA
PODIJELI S ONIM
KOJI NEMA. U KOGA
IMA HRANE, NEKA
UČINI ISTO TAKO."**

I danas možemo živjeti kao prvi kršćani. Evanđelje nije utopija. Pokazuju to primjerice novi pokreti koje je Duh Sveti pobudio u Crkvi, kako bi novom svježinom zaživjela evanđeosku radikalnost prvih kršćana i odgovorila na izazove današnjeg društva, u kojemu vladaju velike nepravde i siromaštvo. Sjećam se početaka Pokreta fokolara, kad nam je snagom nove karizme u srce usađena posebna ljubav prema

siromasima. Susretale smo ih na ulicama, zapisivale njihove adrese u notes kako bismo ih kasnije posjećivale i pomagale im. Bio je to Isus: "Meni ste učinili"¹². Nakon što bismo ih posjetile u njihovim bijednim nastambama, pozivale smo ih na ručak u naše domove. Za njih smo čuvale najljepši stolnjak, najbolji pribor, posluživale najprobranija jela. Za našim stolom, u prvom fokolaru, sjedili su naizmjenično jedna fokolarina i jedan siromah, jedna fokolarina i jedan siromah... U jednom trenutku činilo nam se da Gospodin traži upravo od

nas da postanemo siromašne kako bismo služile siromahe i sve druge. Tako je u jednoj prostoriji prvog fokolara svaka stavila na hrpu što je smatrala da joj je bilo suvišno: kaput, par rukavica, kapu, čak i bundu... Danas za siromahe imamo poduzeća koja daju posao i dijele dobit s njima! Ali treba još puno učiniti za siromahe.

**"TKO IMA DVije
HALJINE, NEKA
PODIJELI S ONIM
KOJI NEMA. U KOGA
IMA HRANE, NEKA
UČINI ISTO TAKO."**

UVIJEK NAPRIJED, UVIJEK U POKRETU!

*Crkveni pokreti zajedno žele
naviještati radost evanđelja na svim
područjima. Vrhunac kongresa u
Rimu susret s papom Franjom.*

"**T**u radost što ju vidim u tvojim očima želim i ja", rekao je jedan mladić Danijeli iz zajednice *Novi horizonti* one noći kada je otisla na željezničku postaju Termini u Rimu, pobijedivši svoje strahove. Taj mladić koji je tri puta pokušavao samoubojstvo Danijeli je bio poticaj za početak novoga života. Priče poput ove nosl u srcu 300 članova, predstavnika 100 pokreta i zajednica iz 40 zemalja, koji su se okupili u Rimu od 20. do 22. studenoga na trećem svjetskom

▶ Imamo mnogo bogatstava i možemo ih dati u zajedništvo, iako možda ne izgleda tako. Možemo istaćati osjetljivost, usvojiti znanje kako bismo konkretno pomagali i našli način da živimo bratstvo. Imamo ljubav u srcu i možemo ju dati; možemo širiti sračnost, prenositi radost. Imamo vrijeme i možemo ga dati na raspolažanje, potom molitve; možemo dati u zajedništvo nutarnja bogatstva, usmeno ili pismeno. No ponekad imamo i stvari, torbe, kemijske olovke, knjige, novac, kuće, prijevozna sredstva i možemo ih dati u zajedništvo...

Možda gomilamo mnoge predmete misleći da će nam jednoga dana biti korisni, a nekome pored nas su žurno potrebni.

Kao što svaka biljka iz zemlje upija samo vodu koja joj je potrebna, tako i mi nastojmo imati samo ono što nam treba. Još je bolje ako povremeno primijetimo da nam nešto nedostaje; bolje je da budemo malo siromašniji nego malo bogatiji.

"Kad bismo se svi zadovoljili s potrebnim – govorio je sv. Bazilije – i dali višak potrebitima, ne bi više bilo ni bogatih ni siromašnih."¹³

Pokušajmo i započnimo živjeti tako. Isus sigurno neće propustiti poslati nam stostruko, pa ćemo moći i dalje davati. Na kraju će nam reći da smo Njemu dali što god smo dali drugima. ■

¹ Lk 3,8; ² Lk 3,10;

³ Usp. Wilhelm Muhs, Riječi iz srca, Zagreb 1998. str. 85;

⁴ Usp. Iv 13,34; ⁵ Usp. Iv 17,11; ⁶ Iv 17,10; ⁷ Dj 4,32; ⁸ 2 Kor 8,13;

⁹ Aforismi e citazioni cristiane, Piemme, 1994, str. 44;

¹⁰ Ibid str. 45; ¹¹ Ibid ; ¹² Mt 25,40;

¹³ Aforismi e citazioni cristiane, str. 44.

kongresu na temu: "Radost evanđelja – misijska radost".

Iniciralo ga je Papinsko vijeće za laike kako bi odgovorili na poziv na obraćenje što ga je papa Franjo uputio svim kršćanima. Skup je trebao biti u kontinuitetu sa susretima koje je započeo Ivan Pavao II. godine 1998. i Benedikt XVI. 2006. Proteklih se godina iznenada i neočekivano dogodio procvat mnogih novih crkvenih stvarnosti. Predsjednik Papinskog vijeća za laike kardinal Rylko u svom je izvješću na otvaranju skupa podsjetio kako ih Crkva smatra "pravodobnim odgovorom Duha Svetoga na teški izazov evangelizacije suvremenog svijeta".

I papa Franjo ustraje u tvrdnji da su nove karizme "darovi Duha integrirani u crkveno tkivo, privučeni prema središtu koje je Krist, odakle se usmjeravaju evangelizacijskim poticajem".

Dojmljiva iskustva ispreplela su se s bogatim i raznolikim izlaganjima, bogatima naukom, usmjerenima prodbujivanju ključnih naglasaka iz apostolske pobudnice Radost evanđelja, osnove čitavog skupa.

O kojim se temama raspravljalo? Bilo je riječi o osobnoj i crkvenoj obnovi, sve do zajedništva među pokretima [surađivati kako ne bismo uza-lud trčali], od revolucije nježnosti do ženskog genija u evangelizaciji.

Velika je pozornost usmjerena na to da se uoče znakovi vremena koje traži nove odgovore i nova pitanja. U rastućem ozračju bratstva kroz tri dana susreta poništile su se različitosti i zatvorenost među predstvincima pokreta koji imaju za sobom više od 50 godina i novih zajednica koje su nedavno poprimile međunarodne dimenzije.

Bila je vidljiva nazočnost biskupa i svećenika. I oni su s laicima bili uronjeni u ozrače

uzajamnog slušanja. Svatko je bio željan upoznati iskustva drugih kako bi danas naučio razlučivati glas Duha, koji potiče da se izveze na pučinu i naviješta svima ljubav Božja prema svakom čovjeku, kako je to rekao jedan od naznačnih. U delegaciji Pokreta fokolara, uz predsjednicu Mariju Voce i novoizabrannog dopredsjednika Jesúsa Morána te bivšeg dopredsjednika Giancarla Falettija bili su još Anna Pelli, Severin Schmidt, Gisela Lauber i Marta Chierico.

Svaka prigoda bila je dobra za upoznavanje: stanka za kavu, vrijeme ručka, večere i završetak dana. Djelovanje pokreta je široko: misije na ulici, zajednice za ovisnike, evangelizacija na najnezamislivijim mjestima svijeta, klanjanje i rad, skrb za ostarjele i invalide, uključivanje mladih: Filadelfija, Kanzas, Filipine, Ekvador, Koreja, Meksiko, Rim, Palermo.

Neprekinuti dijalog došao je do vrhunca pri susretu s papom Franjom koji je u svom govoru među ostalim rekao: "Vi ste već donijeli mnogo plodova Crkvi i čitavom svijetu, ali ćete donijeti i druge, još veće, uz pomoć Duha Svetoga".

"Da biste dostigli crkvenu zrelost, održite

svježinu karizme, poštujte slobodu osoba i uvijek tražite zajedništvo", sažeо je misao dok je predavao novi program nazočnima. Na kraju ih je ohra-brio riječima: "Idite naprijed, uvijek u pokretu... Ne zaustavi-te se nikada! Uvijek u pokretu!" "Po prvi put sudjelujem na su-sretu ovakve vrste i doista je bilo izvanredno", rekao je Jesús Morán i nastavio: "Uživao sam u posebnom zajedništvu s mnogim pokretima i za-jednicama u ovom *kairosu* ili impresivnom vremenu Božjem što ga proživljava Crkva da-rom pape Franje. S tim u vezi osjetio sam novom snagom njegov poziv na misijsko obra-ćenje, koje dotiče sve karizme i vodi ih dostizanju zrelosti u skladu s ovim vremenom kao i radikalnosti usidrene u svježi-nu karizme."

Moran je također primijetio potrebu za većom crkvenošću i društvenom zauzetošću. "U tom smislu moramo težiti doista trostvenom promišlja-nju koje će učiniti dubljim naše zajedništvo. Nije više dovoljna bilo kakva srdačna suradnja, nego je potrebno živjeti jedni u drugima, uzajamno se ja-čati i obogaćivati, kako bismo mogli izaći i zajedno uzeti na sebe boli čovječanstva." ■

NOVE PISTE ZA CRKVENE POKRETE

Dojmovi Marije Voce neposredno nakon skupa crkvenih pokreta i novih zajednica

© CSC Audiovisivi - G. Nuzzo

Prvi utisak nakon svega što ste doživjeli ovih dana?

Misljam da je to bio susret u istinskom i dubokom zajedniš-tvu. Tim više ako pomislimo odakle smo krenuli, jer od 1998. godine, kada je papa Ivan Pavao II. na Trgu sv. Petra morao gotovo moliti pokrete da se među sobom dogovore, da se vole, upoznaju, cijene i surađuju, stigli smo dotle da se sada doista nije primjećiva-lo kojem pokretu tko pripada, toliko je bilo bratstva među svima.

Bilo je predivno vidjeti novije pokrete kako traže one sta-rije, ne da bi ih kontrolirali,

nego da bi potražili njihovu pomoć, njihovo mišljenje, također i sud o njihovim dje-lima, kako bi zajedno vidjeli kako nastaviti dalje. A stariji pokreti tražili su mlađe, no-vonastale pokrete, ne toliko da bi vidjeli kako im ide, jesu li u redu, nego da bi se rado-vali rođenju jednog novog ži-vota. Stoga je sve skupa bilo radovanje plodovima jednih i drugih, doživljaj da smo jedno u Crkvi. Misljam da je to doista bio vrlo važan korak, istinsko zajedništvo, pravo bratstvo, gdje smo svi bili braća, starija ili mlađa, ali svi braća. Kad smo potom zajedno išli kod Pape, on je to uočio i

izrazio u svom govoru. Osjećala se u njemu radost što je mogao sudjelovati, što je mogao doživjeti to zajedništvo koje je bilo među nama. Zajedništvo je u stvari bio dar koji smo mu željeli odnijeti, a on je to snažno istaknuo u svom govoru, pozvavši nas da ga nosimo dalje i nazvavši upravo zajedništvo pečatom Duha Svetoga. Stoga je to bila potvrda i snažno ohrabrenje da idemo naprijed u tom smjeru. Kasnije se papa vratio na temu izlaženja, da se ne zatvorimo u svoju ogradu, što je temeljna misao u svim njegovim govorima. Upitala sam se što bi to moglo značiti za nas kao pokrete, kako učiniti taj novi korak? Svakako, sve više gajiti zajedništvo sa Crkvom, ali upravo zato što smo stigli do dubokog jedinstva među pokretima, možda Bog od nas traži da se sada više otvorimo prema pokretima drugih, nekatoličkih Crkava, jer i oni imaju vrlo snažna iskustva kao osobe koje poput nas žive evanđelje i svjedoče taj život. Upoznati i njih, otvoriti se više, moglo bi doprinijeti širem zajedništvu i [zašto ne?] približavanju časa ujedinjenja svih kršćana. To bi možda mogao biti put koji još treba otvoriti.

Željela bih istaknuti još nešto, a to je izlaženje prema življem zajedništvu između "pastira" i "stada", koliko je to moguće. Bilo je, naime, mnogo pastira: biskupa i svećenika. Neki pripadaju pokretima, a neki ne. Mislim da Bog od nas sada traži još dublje zajedništvo između laika i klera, kako s klerom koji pripada pokretima, i koji je već duboko ujedinjen sa svojim pokretom, ali možda još nije u horizontalnom zajedništvu klera svih pokreta. To i zato da se nađu najprikladnije forme, jer ne smije se odijeliti crkveni dio od laičkog u raznim pokretima, niti u cjelini. ■

EUROPA - OBITELJ NARODA

U Centru Marijapoli u Planini (Slovenija) održan je deveti susret prijatelja inicijative "Zajedno za Europu"

Od 13. do 15. studenog u Planini se okupilo 108 sudionika iz 14 europskih zemalja, predstavnika 48 laičkih pokreta i zajednica iz različitih Crkava, među kojima iz Njemačke, Portugala, Francuske, Rusije, Švedske i Hrvatske. Zajedničko im je rad za dobrobit Europe, ostvarivanje sna utemeljitelja europskog jedinstva te izgradnja bratstva među narodima. Povod ovogodišnjeg susreta bio je priprava za međunarodni skup predviđen u Münchenu od 30. lipnja do 2. srpnja 2016. godine. Zajednice i pokreti iz različitih Crkava žele ponuditi društvu plodove zajedničkog puta prije 2017. godine, kada će se obilježavati 500. obljetnica početka reforme. Sakupljaju se svjedočanstva vidljivog pomirenja, plod znanja, poštovanja i suradnje u brojnim zajedničkim društvenim aktivnostima koje se temelje na sedam DA: DA životu, DA obitelji, DA stvorenomu, DA pravednoj ekonomiji, DA solidarnosti sa siromašnima, DA miru i DA odgovornosti za društvo. Prva dva dana na programu je kongres, dok će treći dan biti organizirana manifestacija na glavnom gradskom trgu.

Na susretu u Sloveniji sudionici su na novi način doživjeli bratstvo među njima. Kroz razmatranja, molitvu i dijalog protezala se misao: "Partitura je napisana na nebū; zajedno slušajmo glas Duha Svetoga". U tom nastojanju nije se osjećala pripadnost različitim zajednicama i pokretima, kao ni različitim Crkvama. Po uzajamnoj ljubavi iz trenutka u trenutak raslo je uvjerenje da jedinstvo ne samo da je moguće, nego je i jedino rješenje za Europu i cijelo čovječanstvo, kao što je rekao netko od nazočnih: "Ili će Europa biti ujedinjena, ili je neće biti". ■

VRIJEME JE ZA KREATIVNU VJERNOST

Na generalnoj skupštini u Castel Gandolfu 13. rujna izabran je novi dopredsjednik Pokreta fokolara

KRATKA BIOGRAFIJA

Španjolac Jesús Morán, filozof i teolog, rodio se na Božić, 25. prosinca 1957. godine u Avili, u obitelji trgovaca. Nedugo kasnije preselili su se Madrid. Kroz svjedočanstvo nekoliko svojih vršnjaka na fakultetu, susreo se s evanđeoskom porukom Pokreta fokolara. Godine 1977. odlučio se darovati Bogu u fokolaru. Nakon razdoblja formacije, od 1979. do 1981., u gradiću Loppianu (Italija), prelijeće ocean prema Latinskoj Americi. Od 1996. do 2004. obnaša dužnost delegata Pokreta fokolara za Čile i Boliviju. Tamo je i zaređen za svećenika 21. prosinca 2002. Od 2004. do 2008. delegat je Pokreta za Meksiko i Kubu. Na Generalnoj skupštini 2008. godine izabran je za generalnog savjetnika i zadužen

za aspekt kulturne formacije pripadnika Pokreta fokolara. Od 2009. član je Škole Abba, interdisciplinarnog centra za studij Pokreta fokolara, zbog njegove stručnosti u teološkoj antropologiji i moralnoj teologiji. Evo što nam je u razgovoru rekao o sebi.

ŽELJA ZA PROMJENOM

"Susreo sam se s idealom jedinstva baš u vrijeme kad sam završavao klasičnu gimnaziju i pripremao se za upis na Filozofski fakultet Samostalnog sveučilišta u Madridu. To je bilo vrijeme velikih političkih i socijalnih nemira u Španjolskoj. Želja za promjenom bila je jako izražena. Društvo, a osobito mladi, zahtijevali su slobodu i demokraciju. Studij

filozofije odabrao sam jer su u gimnaziji redovnici u nas usadili jedno kršćanstvo zauzeto za društvenu preobrazbu. U susretu s duhovnošću Chiare Lubich pronašao sam model onoga što sam želio biti. Osim promjene društva, ta duhovnost mogla je promijeniti i mene,

a to sam u dubini duše najviše priželjkivao. U slobodi da ljudim pronašao sam odgovor na sve svoje potrebe.

Najveći dio svoga života proveo sam u Latinskoj Americi. Kad sam stigao u Čile imao sam 23 godine, a otišao sam iz Meksika kad sam imao 50. Tamo sam proživljavao prva iskustva rada i izbliza se susreo s poviješću tisućljetnih naroda, s njihovim kontrastima, s njihovim beskrajnim kulturnim bogatstvima i njihovim dramama identiteta.

Od Latinske Amerike naučio sam neizmjernu vrijednost života, prirode i međuljudskih odnosa. Bila je to škola društvenosti. Taj mi je kontinent darovao osjećaj za organičku misao, za kulturu koja postaje svakodnevna praksa, za religioznost koja dodiruje najdublje strune srca."

ODLUČUJUĆE VRIJEME

Iskustvo posljednjih godina u Centru Pokreta obogatilo ga je širinom obzora, kao i intenzivnjom ljudskom i duhovnom zrelosti. "U mojem su životu osobito svijetli bili neki trenuci proživljeni s Chiarom Lubich, kada sam osjećao njezino majčinstvo prema meni", kazao je. Prošlo je nešto više od dva mjeseca od njegova izbora za dopredsjednika. Povjerio nam je da proživljava snažno i istodobno vrlo jednostavno iskustvo Boga. "Nikad kao u ovo vrijeme nisam se osjećao tako duboko ljubljen od strane mnogih osoba. Za to sam beskrajno zahvalan Bogu."

Na pitanje je li se po njegovu mišljenju dogodilo nešto novo s ovogodišnjom skupštinom odgovara: "Djelo Marijino proživljava ključni trenutak za

svoju budućnost. Sada će se vidjeti koliko je prva generacija stvarno razumjela karizmatski dar što ga je Bog dao Crkvi i čovječanstvu preko Chiare Lubich. O tome ovisi hoće li utjelovljenje karizme biti na visini zadatka. Ovo je trenutak snažne i nove samosvijesti koja mora dovesti do radikalnosti života jednakoj prvim vremenima Pokreta, premda drugačijoj. Ovo je vrijeme kreativne vjernosti. Toliko smo vjerniji koliko smo kreativniji i obrnuto, toliko smo kreativniji koliko smo vjerniji. Naravno, to znači osuvremenjivanje karizme na svim područjima, novi apostolski zamah, širenje sposobnosti dijaloga. Mislim da se Skupština, svojim programskim dokumentom i završnim darom poruke

pape Franje, usmjerila u tom smjeru."

Glede njegovog mišljenja o mogućim suprotstavljanjima između duhovne i kulturne formacije, ogovara: "U Chiari nikad nije postojalo suprotstavljanje između života i misli. Odmah nakon nekog mističnog iskustva ona bi osjećala da treba opet uzeti u ruke knjige. To je meni vrlo znakovito. Chiara je utemeljiteljica Škole Abba i sveučilišnog instituta Sophia. Kao i svi veliki utemeljitelji, ona je bila potpuno svjesna da karizma koja se ne pretoči u kulturu nema budućnost."

Upitali smo ga na kraju što moli svaki dan za sebe i za Pokret: "Svakoga dana molim dar razlučivanja i poslušnosti Duhu, bez straha". ■

PEDAGOGIJA I SPORT U PERSPEKTIVI ODGOJA ZA MIR

Međunarodni stručni skup održan u Križevcima

U subotu 15. studenoga Križevci su bili domaćin interdisciplinarnog stručnog skupa pod naslovom *Pedagogija i sport u perspektivi odgoja za mir*. Priredile su ga dvije međunarodne mreže stručnjaka koji se u svom istraživanju i radu nadahnjuju na duhovnosti Pokreta fokolara: EDU - Education for Unity i Sportmeet for a United World.

Kulturološka kriza danas na poseban način pogađa znanje, ideje i misao, te ukazuje na sve veću složenost postmodernog društva i fragmentaciju različitih znanstvenih područja, koja ne samo da se ne integriraju, već se izbjegavaju, sudsaraju i izazivaju sukob odnosa u društvenom tkivu. Kao odgovor na

ovu krizu, potrebno je hitno promicati nove paradigme za obnovu kulture. Duhovnost jedinstva iznjedrila je smjernice za otvaranje putova prema obnovljenoj kulturi. Tim je riječima prof. Teresa Boi protumačila cilj ovoga skupa kao i dijaloga što ga Pokret fokolara vodi sa suvremenom kulturom.

Program je započeo plesnom točkom o miru u izvedbi djece osnovne škole Vladimira Nazora iz Križevaca. Slijedili su pozdravi i dobrodošlica domaćina, kao i predstavnika grada te savjetnice za predškolski odgoj iz Agencije za odgoj i obrazovanje. Upućen je i izazov nazočnima, a to je: "znati prihvatići iskustvo drugoga i znati darovati drugima ono bogato i lijepo iskustvo koje svatko od nas nosi".

Slijedila su izlaganja, najprije prof. Konrada Kleinera s Kineziološkog fakulteta u Beču. On je kritičkim pristupom potaknuo na razmišljanje o teškom odnosu između vrhunskog

sporta i odgoja za mir. Najprije je pojasnio pojam mira, ustvrdivši da je mir dar, kako mir sa samim sobom tako i s drugim ljudima.

Mir je blizak pojmu bratstva. Pravi mir počinje u srcima ljudi, istaknuo je, dodavši da tko želi mir i služi miru, taj mora računati na teškoće, bol i krivicu.

U drugom je dijelu ustvrdio kako u znanstvenoj literaturi o sportu nedostaje pojam mira i pojam povezanosti sporta i mira. Sportom dominira mnoštvo elemenata koji ne doprinose miru. Samo je pobjeda važna, a nju se nastoji postići svim dozvoljenim i nedozvoljenim sredstvima. Kako da sport u tom obliku pridonosi miru?

Nakon što je naveo niz konkretnih primjera, ustvrdio je da sport nema veze s odgojem za mir i ne može poslužiti kao uzor. No sport nudi mnoge mogućnosti odgoju za mir, nastavio je. Primjerice mnogi projekti UN-a imaju za cilj učiniti svijet mirnijim mjestom za život uz pomoć sporta [ulični nogomet za toleranciju, nogomet za mir itd]. Ako se dakle koristi sport da bi se došlo do ciljeva van njega samog, onda je to iskorištavanje i instrumentalizacija sporta, dok u samom sportu postoje mirovne mogućnosti i tendencije.

Odgovor za mir znači i odgovor za promjenu svijeta. Ta promjena znači također promjena nas samih, našeg vrednovanja i naših predrasuda i mišljenja. Chiara Lubich je rekla mudru misao i bila je u pravu:

"Odlučujuće je ne koliko činimo, nego kako to činimo", zaključio je prof. Kleiner.

Prof. Giuseppe Milan s Fakulteta pedagoških znanosti u Padovi u svom je izlaganju istaknuo vezu između sporta i odgoja u izgrađivanju i svjesnosti sebe i u razvoju odnosnih vještina, ključnih za odgoj za mir.

Arhiva NS [6]

Sport se oduvijek smatrao izrazito odgojnom djelatnošću. U Staroj Grčkoj sportska su natjecanja slovila veoma važnim događajima u kojima je sudjelovao cijeli polis, grad, kao kolektiv, što je jačalo osjećaj pripadnosti. Dakako i u antičkom Rimu se pridavalo sportu istu svrhu vidjevši u njemu značajan doprinos uspostavljanju cjelovite ravnoteže osobe.

Ovi skupni sportovi jesu odgojni, upravo zato što privikavaju na sučeljavanje, na sudjelovanje, ka zajedničkom usmjeravanju prema određenim ciljevima. Tko nije sposoban ili ne želi poštivati pravila u sportu, najvjerojatnije neće moći održavati samokontrolu ni u ostalim

ljudskim i društvenim odnosima. Postoje rizični aspekti, ponekad i vidljivo negativni, koji mogu iznevjeriti istinski doživljaj športa (nasilje, nacionalizam i rasizam).

S druge strane šport može postati i djelotvorni instrument u borbi protiv rasizma. Pojedini poznati športašijavljaju se kao pobornici protiv različitih oblika rasizma, sudjelujući neposredno

i u javnim manifestacijama u prilog kulturi i odgoja za ravnopravnost i poštivanje.

U zaključku je prof. Milan podsjetio na poznato geslo utemeljitelja modernih Olimpijskih igara Pierre-a de Coubertina: "Citius, altius, fortius" ("brže, više, jače") te predložio alternativno geslo koji bi promijenilo smisao natjecanja, uzimajući u obzir međuljudske odnose, a gasilo bi: "lentius, profundus, soavius" ("sporije, dublje, pažljivije").

Slijedilo je izlaganje pedagoginje Anna Lise Gasparini koja je iznijela osnovne elemente pedagogije zajedništva po kojima radi dječji vrtić *Zraka sunca* u Križevcima. Među njima važno mjesto zauzima odgoj za mir.

Ustvrdila je kako je važno započeti s najmanjima kako bi se čovječanstvo malo po malo

KOCKA LJUBAVI KRUŽI

Proteklih je dana Kocka ljubavi s knjigom bilježaka počela kružiti po našim obiteljima. Svaki tjedan odlazila je u drugu obitelji. Na taj način djeca žive poruku ljubavi Božje i u vlastitom domu, s roditeljima i rođinom. Na kraju tjedna obitelj upisuje svoje iskustvo u knjigu bilježaka koju na početku slijedećeg tjedna čitamo zajedno djeci u vrtiću.

Na taj način i mi zaposlenici vrtića, bilo učiteljice ili tehničko osoblje, sudjelujemo i doživljavamo to iskustvo kao izazov, jer je odgojno sredstvo dijaloga između nas kao i između nas i roditelja.

Kao što učimo djecu živjeti kroz načela Kocke ljubavi, tako se i njezine slike sa svojim porukama odražavaju na naše međusobne odnose i na odnose našeg odgojno - obrazovnog tima gdje npr. starije učiteljice ili one s više iskustva konkretno pomažu mlađim ili novim učiteljicama u situacijama u kojima zajednički suraduju ili dok se nalaze na otvorenom sa djecom, nastojimo ih

saslušati i savjetovati na koji način rješavati nastale problematične situacije ne samo u profesionalnom smislu nego i u privatnom.

U slučaju da netko ima neku novu kreativnu ideju ili prijedlog za promjenu, poboljšanje ili bilo što drugo, tim je uvijek spremam za pomoć i suradnju (Božić, Majčin dan, ostali blagdani).

(Iz izlaganja djelatnika dječjeg vrtića iz Bratislave)

obogatilo sadržajima kao što su: solidarnost, jednakost, međuvisnost, sloboda, mir [...] razmatranima u svjetlu antropologije čije je središte osoba: ljudsko biće u odnosu, osoba koja je sposobna graditi odnose izvan i unutar svake različitosti. U tom smislu odgojni tim dječjeg vrtića *Zraka sunca* nastoji pridonijeti formiranju "novih ljudi" i cijelovito odgojiti dijete. Taj je cilj vezan uz sliku djeteta kao subjekta koji je u procesu kontinuirane interakcije s vršnjacima, odraslima, okruženjem, kulturom i svijetom. C. Lubich je na univerzalni način definirala vrijednim za sve znanosti, da postojanje, bitak jest ljubav: "Mi jesmo ako smo ljubav". To je najautentičniji humanizam što ga možemo zamisliti i postići, ustvrdila je prof. Gasparini iznijevši u nastavku pedagoške smjernice što ih u vrtiću slijede u stvaranju didaktičkih projekata.

Između predavanja glazbene pauze uveličali su mladi sudionici kongresa glazbenim intermezzom.

Rad je nastavljen za okruglim stolom, gdje su djelatnici dječjeg vrtića iz Bratislave, u Slovačkoj, darovali svoje iskustvo na čelu s don Ludom Pokojnym. Potom je Marko Provenziale iz Trevisa predstavio projekt *Mreža projekt mir*, a Sanja Katavić i Moni Harča projekt *Living peace*.

U popodnevnom dijelu Pierre Benoit iz Francuske predstavio je organizaciju UNESCO i ciljeve nevladine organizacije New Humanity u koju su povezane mreže EdU i Sportmeet.

Slijedile su 4 radionice, a potom izvještaji iz radionica i završne riječi.

Svi su predavači i sudionici programa odradili izvanredan posao u svojim radionicama, a svaka aktivnost imala je dodatnu notu međunarodnoga. Svatko je naučio nešto novo, u radosti

davanja i primanja. Kada budemo primjenjivali nove odgojno – obrazovne ciljeve sjetit ćemo se važnih poruka s ovoga Međunarodnog stručnog skupa.

U neformalnim razgovorima mnogi od sudionika izrazili su ugodno iznenađenje novim odnosom "prema problematici odgoja za mir". Neke je dirnula dubina i kvaliteta izraženih pojmoveva usmjerenih interdisciplinarnosti i dala im novi polet i oduševljenje da tako rade na svom području. Netko je razumio da mir i odgoj započinje od svakoga od nas i od odnosa s osobom koja je uz nas. Neki su zapazili novi model mreže između profesora različitih zemalja i kultura koji surađuju u razmjeni stručne teorije i prakse, model interdisciplinarnе veze.

Teoretske postavke sudionici su mogli odmah provjeriti i potvrditi u radu i projektima dječjeg vrtića *Zraka sunca* koji naredne godine obilježava 15 godina svoga rada. Osobito je plodna i radosna bila razmjena između dvaju vrtića: Zraka sunca i vrtića iz Bratislave. Slovaci su došli učiti iz iskustva našeg vrtića, ali su svojom životnošću i svježinom bili dar nama. Došli su u većem broju i boravili su u gradiću Faro više dana, te su tako mogli još dublje doživjeti plodove uzajamnosti. ■

Arhiva NS [3]

Michele Zanzzucchi

Počevši od mjeseca siječnja nadolazeće godine, komentar Riječi za život koju će i dalje izabirati predsjednica Pokreta fokolara, neće više nositi potpis Chiare Lubich, kako je to bilo do sada. Oni ostaju dragocjeno blago na kojemu ćemo i dalje crpsti te će biti uvijek predmet razmatranja i izvor nadahnuća. Njezini će tekstovi uvijek imati mesta u našem časopisu. Komentari za narednu godinu povjereni su Fabiju Ciardiju, oblatu Bezgrješne, profesoru na institutu Claretianum u Rimu i članu Pokreta fokolara. Uputili smo mu nekoliko pitanja, kako bismo razumjeli ovu promjenu.

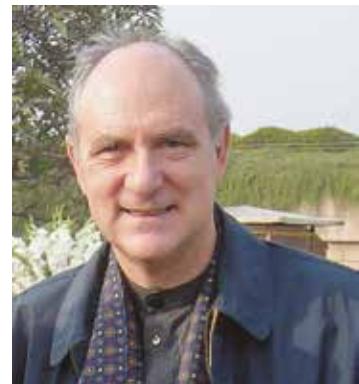
Zašto mijenjati nakon tolikih godina?

Jer je riječ Božja uvijek nova i aktualna. Tijekom stoljeća mnogi naraštaji kršćana čitali

RIJEČ ZA ŽIVOT – NEŠTO NOVO

Komentari više neće nositi potpis Chiare Lubich. Pisat će ih Fabio Ciardi. Novost koja je kontinuitet.

su je i isčitavali, otkrivajući u njoj uvijek nova bogatstva. "Tumačenja svetog pisma su beskonačna", govorio je papa Grgur Veliki. Šest godina nakon Chiarinog odlaska u nebo logično je da se pripreme novi komentari. Ni ona sama se nikad nije umarala izlagati uvijek na novi način Riječ života. Okameniti njezine komentare bilo bi ravno izdaji. Na tragu tradicije koju je ona otvorila, pozvani smo i dalje konzultirati Svetu pismo, upravo kako je to činila Chiara, jer ono ima uvijek nove odgovore na uvijek različite situacije.

Arhiva CN

Zašto Isusovu riječ treba živjeti kako bismo razumjeli njezinu ljudsko-božansku narav?

Prije nego što mi živimo riječ, ako dobro pogledamo, Riječ nas oživljuje. Kada su u jednom momentu krize Isusovog propovijedanja (mnogi su se udaljavali od njega) apostoli tvrdili da ga nikad neće ostaviti jer on ima riječi života vječnoga (usp. Iv 6,68), time su pokazali da su razumjeli što je Riječ života: to je doslovno riječ koja "daje život". Jednako kao i euharistija, pričešćivanje Riječu posreduje nam samoga

Arhiva NS [2]

Isusa. Sudbina Riječi, napisala je Chiara, je da bude "pojedena" kako bi dala život Kristu u nama i Kristu među nama. Ona je čak i više od hrane, ako tako možemo reći, poput zraka je koji udišemo, bez kojega se ne bi moglo živjeti. Prijevodjajući iskustvo življeno na počecima Pokreta, Chiara je tvrdila: "Hranili smo se njome u svim trenucima našega života. Kao što tijelo diše da bi moglo živjeti, tako je duša, da bi živjela, živjela riječ.

Mnogi naraštaji kršćana živjeli su riječ Božju. Koje je novosti uvela Chiara Lubich?

Obično se zaustavljamo na razmatranju ili molitvi. Ovdje se traži provođenje riječi u praksi, prelijevanje u život, kako opominje sveti Jakov: "Budite vršitelji riječi, a ne samo slušatelji" [Jak 1,22]. Autentično slušanje, slušanje srcem a ne samo ušima, jednako je usvajanju i internaliziranju riječi, tako da se njome prožima sav kršćanski život.

Chiara je uz to i usmjerila pozornost na društvenu dimenziju riječi Božje: ona mora roditi kršćansku zajednicu. Tome pomaže zajedništvo o riječi života među onima koji je žive, tj. komunikacija učinaka

Riječ za život je izvor snage i metoda socijalizacije u zajednica diljem svijeta, pa tako i kod nas

što ih ona proizvodi, tako da se pomognemo otkriti sve njezine mogućnosti.

Nema opasnosti da se izabranjem jedne rečenice iz Svetoga pisma mjesечно rasprši riječ života?

Navika da se svakog mjeseca živi jedna po jedna riječ nije nedopušteno cjepljanje evanđelja, nego način da se u njega pronikne, da ga se usvaja u malim dozama, da ga se doživi postajući svjesni njegovog izvanrednog potencijala. U osnovi se nalazi svijest da svaka rečenica Svetoga pisma sadrži svu Riječ. Po otajstvenom prožimanju, tvrdi Chiara, svaka riječ života sadrži Riječ. Posljedično, nastavlja, kada se hranićemo samo jednom riječju života to je kao da se hranimosvima. Kao što je u svetoj hostiji čitav Isus, ali i u djeliću hostije, tako je u Evandelju čitav Isus, ali i u svakoj njegovoj riječi.

Zašto je baš tebi povjerenio pisanje novih komentara Riječi za život?

Možda zato što sam mnogo godina živio uz Chiaru, radeći s njom, nadasve na području duhovne teologije. U posljednje vrijeme, kada je bila bolesna, pomagao sam joj u pripremanju komentara Riječi života. Nadam se da mi je moja dugogodišnja nazočnost u Školi Abba – skupina znanstvenika koja proučava temeljne tekstove karizme jedinstva – omogućila da upijem malo njezine mudrosti te je izrazim i u ovim novim komentarima. Istodobno, budući da je od mene traženo da ih pripremim za ovu godinu, izražavam se slobodno, svojim senzibilitetom i svojim stilom. Svjestan sam da je moj dio samo mali uvod u čitanje Riječi života. Potom u čitatelju ostaje Riječ života, a ne komentar, i ona donosi rod. ■

TI SI SVE, JA SAM NIŠTA

U loretskoj kućici i u svetohraništu

Uoči Drugog svjetskog rata, u listopadu 1939., Chiara ima 19 godina. Upravo se upisala na Filozofski fakultet Sveučilišta u Veneciji. Kao katolička studentica pozvana je sudjelovati na skupu mladeži Katoličke akcije u Loretu. "Pratim tečaj sa svima ostalima – pripovijeda ona – ali čim uzmognem, u stankama, trčim u Kućicu. Nemam vremena razmišljati je li to povjesni dom Svete obitelji. Klečim pored zida pocrnjelog od plamena svijeća. Ne mogu izgovoriti ni rijeći. Nešto novo i božansko me obuzima, qotovo

pritišće" (iz govora na euharistijskom kongresu u Peskari, 15. rujna 1977.) Tamo nalazi svoj poziv, a u euharistiji snaqu da se vrati u Trento.

DTijekom boravka u Loretu bijah obuzeta nekom osobitom milošću Božjom i mišlju da se nalazim u kući gdje je boravio mali Isus, Gospa, sv. Josip [...]. Tamo mi se pokazao ovaj novi put koji je Bog želio objaviti svijetu, stoga je to bila osobita milost. Nije to samostan, nije ni obitelj, nije značilo ostati u djevičanstvu živeći u svijetu. Bilo je to nešto drugo: nazaretska kućica, čitav Mariapoli.¹

Tamo sam u određenom trenutku bila tako obuzeta božanskim [...] da se nisam više željela vratiti kući, u Trento, jer kao da sam našla raj: kao da me obuhvatilo božansko, kako bi mi nadahnulo prve zamisli o pozivu koji je Bog pripravljao, o novoj četi djevica.

Ova misao navela me da se vratim: Ovdje je prekrasna kućica u kojoj je živio [Isus], a u Trentu je svetohranište s Isusom u euharistiji.

Chiara 7. prosinca polaže doživotni zavjet čistoće preko ruku svog isповједника, oca Kazimira Bonettija, OFM cap. Kako bi je pripremio na ovaj korak, svećenik je postavlja pred ozbiljnost njezinog izbora te joj na okrutan način predočava moguće posljedice. Pomicao na Isusa u euharistiji pomaže Chiari pobijediti svako oklijevanje.

D Na zemlji možemo pronaći Boga na puno načina, gotovo ga dotaknuti. Najočitiji je u euharistiji, tamo je baš Bog. Jedna mala zgoda kaže kako se Ideal ne bi rodio da nije bilo euharistije.

Bog me pozvao da mu se posvetim. Nisam poznala nikoqa (od mojih prvih slijedbenica i

sljedbenika], nisam ni znala da će još netko doći za mnom. Da su mi rekli: "Gledaj, Chiara, slijedit će te i drugi", umanjila bi mi se ljepota [onoga čina], jer sam bila pozvana darovati se Bogu, darovati se Njemu. Zato bi mi se i sama pomisao o nekom pokretu činila malenom u odnosu na Njega. Nisam znala baš ništa, samo to da me Bog zove i da se ja odazivam.

Napisala sam pismo svećeniku koji me je trebao posvetiti Bogu. Izgleda da je to pismo donekle i Gospodin diktirao, jer nakon što ga je pročitao svećenik je bio tako siguran da je, nakon savjetovanja sa subraćom, zaključio: ovu dušu treba posvetiti Bogu odmah i zauvijek. Dopustio mi je da odmah položim doživotni zavjet čistoće, tako da se odmah odvojam od svijeta.

No on me [prije toga] želio staviti na kušnju [...]. Rekao mi je: "Vaša će se braća i sestre vjenčati, imat će djecu, imat će svoju kuću, a vi nećete imati ništa. Rekao mi je to da vidi hoću li izdržati. "Zatim – nastavio je – nećete uvijek biti mladi, ostarjet ćete i otići u dom" [...]. Ja nisam shvaćala da on to čini namjerno, kako bi me iskušao. Vidjela sam sebe sasvim usamljenu, jer nisam znala da će se roditi Pokret, nisam znala ništa. A onda sam rekla svećeniku: "Dokle god na zemlji bude postojalo jedno svetohranište, ja neću biti sama".

Stoga, da nije bilo Isusa u euharistiji ne bi se rodio Pokret, jer budućnost koju mi je predviđao svećenik zaista je bila nezamisliva, bilo je okrutno što mi je govorio. U tom me trenutku spasio upravo Isus u euharistiji. ■

TRAŽILA SAM
ISTINU U FILOZOFIJI,
A ONA JE ONA BILA
SADRŽANA U ISUSU
EUHARISTIJI KOJEG
SAM PRIMALA
SVAKOG JUTRA

Knjige na tavanu

Rastuće obvezе u novom Pokretu potiču o. Kazimira tražiti od Chiare da ostavi studij. U potpunoj poslušnosti ona stavlja "knjige na tavan", izraz koji u Djelu Marijinom postaje poznat i označava odricanje od vlastitog studija ili posla, kako bi se posvetilo drugoj zadaći koju izražava volja Božja. Taj korak postaje za Chiaru prigoda da još dublje razumije kako istina dolazi od Isusa u euharistiji.

D Jedan smo trenutak u našoj povijesti uvi-jek smatrali temeljnim i utemeljujućim, a odnosi se na aspekt studija i mudrosti. Riječ je o onom danu četrdesetih godina kada sam u prvom fokolaru na Kapucinskom trgu složila svoje drage knjige i odnijela ih na tavan. Tako sam riješila proturječje koje sam jasno osjećala u duši: tražila sam istinu u filozofiji, a ona je ona bila sadržana u Isusu euharistiji kojeg sam primala svakog jutra. U svjetlu Duha Svetoga jasno sam razumjela da ću naći punu, istinsku, nedvojbenu, visoku i duboku istinu u Njemu, Istini. Rekao je: "Ja sam put, istina i život".² ■

(Iz govora u školi za formaciju fokolarina,
Grottaferrata, 17. rujna 1961.)

(Iz govora fokolarinama,
Castel Gandolfo, 5.prosinca 2001.)

Moja omiljena i nikad zaboravljena hrana

Ti si sve, ja sam ništa

Prva skupina mlađih koje je Chiara privukla za svoj ideal, od koje su se oblikovali članovi Pokreta u nastajanju, susretali su se svake subote u dvorani Massaia, koju su oci kapucini dali na raspolaganje Trećem franjevačkom redu u Trentu. Tamo je ona imala svoja izlaganja, pripremajući se na njoj svojstven način.

D Gospodin mi je ulio uvjerenje da se ne smijem pripremati prije obraćanja prvim fokolarinama. Zašto? Ako se pripremim, mislila sam, reći će nešto ljudsko, a ako pustim da govori Duh Sveti, reći će nešto božansko. [...] Subotom sam se susretala s djevojkama koje su kasnije postale prve fokolarine, a sat ranije odlazila sam pred svetohranište govoreći Isusu u euharistiji: "Ti si sve, ja sam ništa. Ti si sve, ja sam ništa", jer znala sam da je tako. "Ti si sve, ja sam ništa. Ti si sve..." i tako čitav sat. Potom bih žurno odlazila, stala pred tu skupinu djevojaka – bile su samo djevojke, kasnije su došli i mladići – otvarala usta i govorila. ■

(Iz odgovora mlađima koji se pripremaju ući u fokolar, Rocca di Papa, 30. prosinca 1976.)

Pričajući o svom životu prijateljici Anni Melchiori, u prvim mjesecima 1946. godine, Chiara joj piše o čestom pričešćivanju, što joj je već postalo navikom.

D [Ne]zaboravivši svijet, nošena instinkтивnom potrebom, svaki sam se dan hrani la Gospodinom. Pričest je bila moja omiljena i nikad zaboravljena hrana.

Primjetila sam zatim (nakon nekog vremena) da su moja služba Istini i moja Ljubav prema toj Hrani bili izraz jedne te iste želje.

Vidjeh Boga i uzljubih Ga u Hrani;

Vidjeh Boga i uzljubih Ga u Istini.

Štovиše: Isus bijaše Kralj mojega srca.

Njemu gorljivo predah svoj život i, iz Ljubavi prema Njemu, htjedoh sve zaboraviti i izgubiti... pa i svoju dušu. ■

[Iz pisma Anni Melchiori, Trento, prvi mjeseci 1946.]

Savez uzajamne ljubavi

U prigodi Nacionalnog euharistijskog kongresa u Bologni (1977.) Chiara je ispričala važan događaj iz ratnih godina. Na znak sirene za uzbunu skupina prvih sljedbenica trči u sklonište s

Chiaram. Tamo, uz svjetlo svijeće, čitaju Evangelije. Privlače ih osobito riječi koje se odnose na ljubav prema bratu, na zapovijed uzajamne ljubavi, Isusovu molitvu za jedinstvo upućenu Ocu. Odlučuju između sebe sklopiti savez uzajamne ljubavi, kako bi ostvarile Isusovu zapovijed. Pred 11000 ljudi Chiara ocrtava učinke tog saveza, koji omogućuje euharistiju.

DRekle smo jedna drugoj: "Ja sam spremna umrijeti za tebe, ja za tebe", sve za svaku. Naš se život od tog trenutka promijenio, učinio je kvalitativan skok. Preplavio nas je novi mir, živa želja činiti dobro, nova radost i novo svjetlo. Što se dogodilo?

Po uzajamnoj ljubavi među nama se ostvarilo jedinstvo, a s njime i Isusova prisutnost među nama. Nije li On rekao: "Gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, tu sam i ja među njima" [Mt 18,20]? Sav naš napor sastojao se u tome da se ljubimo uzajamno, ali milost, koja je mogla doći samo iz neba, davala nam je doživjeti jedinstvo. Isus nije tražio od nas da ostvarimo jedinstvo. Za to nismo sposobni. Molio ga je od Oca. A prije nego ga je zazvao u molitvi [usp. Iv 17], pripremio nam je dar koji će ga učiniti mogućim: ustanovio je euharistiju.

Mi prve fokolarine u to vrijeme nismo na to mislile, ali pristupale smo svakoga dana nebeskoj gozbi. Nismo tada puno ni govorile o ovom beskrajnom daru Božjem. Sav naš život i govor bio je usredotočen na ljubav prema drugima i uzajamnu ljubav.

No kao što se djeca spontano približavaju majčinim grudima kako bi se nasitili, tako i mi, po božanskom instinktu, što nam ga je dao Duh Sveti prisutan u našem srcu, nismo mogli živjeti ni jednog dana bez Kruha života.

Bog je preko euharistije učinio zahvat u našu povijest. Pozvane smo na Ideal jedinstva, a On ga je učinio mogućim. [...]

Ostatи u uzajamnoj ljubavi, da bismo po euharistiji primili dar jedinstva, bila je naša zadaća. I ostvarilo se ono što je Isus obećao kao posljedicu. Nije li On rekao: "Po ovom će svi znati da ste moji učenici: ako budete imali ljubavi jedni za druge" [usp. Iv 13,35]? I: "Da svi budu jedno da svijet uvjeruje" [usp. Iv 17, 21]?

Pred tim svjedočanstvom ljubavi i jedinstva osobe koje su nas okruživale oživljavale su svoju vjeru i ponovno ili po prvi put uvjerovale. Krug osoba se širio. Nakon više od 50 godina stigao je do svih kontinenata. ■

[Iz govora na Nacionalnom euharistijskom kongresu u Bologni, Casalecchio di Reno, 26. rujna 1997.]

¹ U fokolaru će, kasnije, Chiara vidjeti ostvarenje ove intuicije da živi kao u nazaretskoj kućici. Ista se stvarnost na drugačiji način prepoznaje na Mariapolijima [susretima Pokreta koji se još od 1955. nazivaju "Marijapoli", tj. Marijin grad] te u stalnim Marijapolijima [gradićima svjedočanstva]:

² C. Lubich, *Novi put*, studeni 2004., str 127;

BOG JE PREKO
EUHARISTIJE UČINIO
ZAHVAT U NAŠU
POVIJEST. POZVANE
SMO NA IDEAL
JEDINSTVA, A ON GA
JE UČINIO MOGUĆIM.

KRALJ U ŠTALICI

Kad se pojavio Spasitelj, veliko je svjetlo obasjalo noć. Ostala je noć, ali je ostalo i svjetlo. A u kršćanstvu je uvijek Božić. Isus se rodio u štali da bi nam pokazao kako se može roditi i u našem srcu, koje je katkad prljavo poput štale. Po njemu mi ponovno postajemo djeca Božja i kao takvi ne možemo izgubiti mir, ako to ne želimo. Sve ovisi o našoj dobroj volji, a naša je volja dobra ako se podudara s Božjom, ako postane Božja volja. Jer Božja volja je volja Očevoj i traži da živimo kao braća, što i jesmo. Stoga je u takvom suživotu neshvatljivo da jedan čovjek – kao Marija – ostane bez smještaja kad je vani hladno. Ne može se razumjeti da jedan brat u dobrostojećoj sredini trpi glad dok se ostali goste. Isus bi došao uzalud ili, drugim riječima, mi bismo ga izdali kao Juda kada bi naša društva, protivno volji Očevoj, tolerirala bez pobune situacije

U OVOME JE ZAKON, U OVOME PRAVEDNOST: PONAŠATI SE PREMA BRATU KAO PREMA SEBI

ljudi koji stanuju u spiljama, koji dovode djecu u štale i gledaju kako padaju u očaj zbog bijede, studeni, nezaposlenosti, tamo gdje bi se uz pravedniju raspodjelu dobara moglo umanjiti siromaštvo i patnja. U ovome je zakon, u ovome pravednost: ponašati se prema bratu kao prema sebi. Ovdje su pravednost i ljubav spojene. Za to se rodio Krist. A tako se na neki način i Riječ – Razum – utjelovljuje među nama danas, i može preobraziti staju u predvorje raja. ■

[Le feste, Societa Editrice Internazionale 1954.]

Pokret fokolara je dobio novi logo, 70 godina nakon svog utemjeljenja. U taj projekt bile su uključene brojne osobe, u nekoj vrsti planetarnog zajedništva. Kao savjetnici predsjednice Marije Voce za aspekt "sklad i okružje", Margarida Nobre i Walter Kostner u njemu su sudjelovali od samog početka.

Zašto novi logo?

Chiara Lubich u prvim je vremenima predložila sliku žute zvijezde na plavoj podlozi, s četiri kraka kao strane svijeta, što je predstavljalo univerzalnost. No godine 2000. pojasnila je: "Razumjela sam da je naš pravi logo Gospa od naroda, koja prihvaca sve". Dok je to govorila imala je pred sobom jednu sliku u njezinoj kući. I dodala je: "Trebali bismo naći umjetnika koji bi znao stilizirati ovu Gospu". Onda smo otvorili natječaj među grafičkim tvrtkama. Stiglo je pedesetak prijedloga. Chiara ih je prolistala, ali se nije osobito oduševila nijednim.

OTVORENOST I PRIHVAĆANJE

Novi logo - dva jednostavna znaka puna značenja

Projekt je ponovno postao aktualan nakon Chairine smrti?

Za vrijeme skupštine 2008. godine, čim je bila izabrana, Maria Voce je zamolila da nastavimo s projektom. Nakon nekoliko spontanih prijedloga, Andrea Fleming i Ludwig Elfgen iz Njemačke predložili

su međunarodni natječaj otvoren tvrtkama ali i pojedincima, članovima i pristašama Pokreta. Žiri se sastojao od osam stručnjaka koji su predstavljali razne kontinente.

Rezultati?

Došlo je više od stotinu prijedloga i žiri je napravio prvu selekciju, uključivši u odabir skupine osoba svih dobi, na raznim kontinentima. Tako se vidjelo da postoje velike razlike u poimanju loga. Što se sviđalo jednom kontinentu nije bilo dobro za drugi.

Da bi se prevladao taj kritični trenutak, odlučeno je da se dodatno prodube pojmovi na temelju kojih se izrađivao logo tako da se nastoji pojednostaviti njihov prikaz, jer samo u jednostavnosti se može doći do približavanja. Složili smo se kako slika koja je nadahнуla Chiaru prikazuje nadasve prihvaćanje, otvorenost svima, svi jedno: to je trebao izraziti

i logo. Suzili smo dobivene prijedloge na pet. O njima smo opet konzultirali stručnjake u svijetu, a da još uvijek nismo došli do dogovora. I konačno, pomalo iznenada, grafičar Andrea Re nam je predložio svoje tumačenje koje nam se svidjelo. Malo smo ga dotjerali radeći u timu i tako smo došli do konačnog loga.

Što on izražava?

Plavi znak (Marija) otvoren je svima i prihvata sve, a još jedan sličan znak (njezino Djelo, Pokret fokolara) je manji, vatreno narančaste boje koja izražava prisutnost božanskoga. Dakle, Marija sadržava svijet, uključujući i to njezino djelo koje želi biti druga ona, s Isusom u njegovoj sredini, kako to obećava Evanelje. Naziv "Pokret fokolara" preveden je na 44 jezika. No kada grafički znak bude dobro poznat, moći će se koristiti i bez naziva. ■

Slika Gospe od naroda koja prihvata sve.

Gore: novi logo Pokreta fokolara

SEkonomijom zajedništva sreću sam se prije više godina preko mojih roditelja. Trenutno radim u jednoj velikoj tvrtki, gdje nastojim svaki dan unijeti etiku zajedništva na svoje radno mjesto, u kontaktu s radnicima i kolegama. U stresnim situacijama drugi imaju naviku vikati ili se svađati, ali ja to ne radim, a govorim i drugima da se situacija tako neće riješiti i problemi će ostati. Moj otac je prošle godine trebao otići na susret Ekonomije zajedništva u Otmaringu [Njemačka], ali u zadnji čas je otkazao zamolivši mene da odem umjesto njega. Meni to nije išlo, a osim toga, supruга i ja smo već bili izradili plan troškova za taj mjesec. Ipak smo odlučili da ću upitati slobodne dane na poslu, znajući unaprijed da će odgovor direktora biti negativan. Teško je dobiti slobodne dane i treba ih zatražiti mnogo ranije. No mi smo se dogovorili da nam direktorov odgovor bude znak što učiniti. Znak je doista stigao, odmah slijedeći dan. Direktor mi je bez ikakvih problema dao slobodne dane, što mi je zvučalo nevjerojatno.

NOVO PODUZEĆE

Donosimo iskustvo predstavljeno na međunarodnom susretu u Križevcima u listopadu ove godine

U Otmaringu sam čuo iskustvo Crisa i Johana iz Belgije. Iznenadio sam se da ima tako velikih tvrtki u Ekonomiji zajedništva i da posluju tehničkim proizvodima, što mene jako zanima. Prišao sam im s oduševljenjem i rekao da sam ja sebi izradio toplotnu pumpu i da me oduvijek zanimalo korištenje alternativne energije. Na umu mi je bila nadasve želja da dam svoj dio za Ekonomiju zajedništva, iako ne radim u poduzeću gdje se taj projekt prakticira. Uvijek sam tražio put kako doći do toga da postanem član Ekonomije zajedništva. Ostali smo u kontaktu i oni su me pozvali da dođem u Belgiju i posjetim njihovo poduzeće. Nije sve išlo glatko, ali tamo se počeo očitovati Božji plan. Kako sam već neko vrijeme tražio drugi posao, pomislio sam da bih možda mogao proizvoditi nešto u Srbiji i prodavati njima u Belgiju.

No oni su imali potpuno drugačiju viziju. Željeli su kao tvrtka otvoriti posao u drugoj državi. Meni se svidjela ta ideja, ali kad sam se vratio i to ispričao Boglarki, ona nije bila oduševljena kao ja. Međutim, rekla je da će me podržavati, ako ja mislim da je to ono što sam tražio. No trebala mi je pomoći u engleskom prijevodu nekih pisama za Cris, potom sam trebao izraditi analizu tržišta, a nisam znao kako pored mog zahtjevnog posla. Trebao sam ponovno njenu pomoći.

Posvuda smo intervjuirali ljudе, zamolili smo naše prijatelje da pitaju njihove prijatelje, sve naše susjede, obitelji na našim susretima, ali ipak je išlo jako sporo, broj ispitanika nije bio veliki. Tada smo odlučili otići u Novi Sad, pedesetak kilometara od nas. Tamo je veliki sajam za vikend i moći ćemo ispitati puno više nepoznatih osoba. Stali smo na dva odvojena mјesta na sajmu, kako bismo bili brži, a i da ne zastrašujemo ljudе, jer nitko ne voli anonimna anketiranja. Ubrzo sam nazvao Boglarku, jer sam bio jako deprimiran. Nitko nije htio razgovarati sa mnom, čak su bili lјuti što ih zaustavljam. No ona se nijejavljala. Nakon nekoliko minuta opet sam ju nazvao, jer sam se osjećao još gore, ali ona opet nije odgovarala. Kad me je napokon nazvala, rekla mi je da se nije mogla javiti jer je razgovarala s ljudima, te da svi žure, pa je morala brzo zapisati informacije koje je skupila. Neki su se zaustavili kad su čuli da se razgovara o grijanju i dodali svoje komentare, pa je morala i njih zapisati što prije, da ih ne bi zaboravila. Taj joj je dan je bilo vrlo pozitivno iskustvo.

Arhiva NS [2]

Malo po malo počela je vjerovati da u našoj državi ima šanse za takvu tvrtku. Ali pravi preokret se dogodio kada su Cris i Johan došli u posjet nama.

Nisam ni razmišljao da bih imao svoju tvrtku niti da išta ulažem. Prije tri godine počeli smo graditi kuću i još je nismo završili, pa nam je obiteljska kasa potpuno prazna. Želio sam promijeniti posao, a Ekonomija zajedništva bila mi je san. Vodio sam velike pregovore sa suprugom, ali video sam da Bog to očekuje od mene i od moje obitelji. Ja sam rekao "da", i a oni su rekli "da" zajedno sa mnom, i obećali mi pomoć u svemu što mogu. Ovoga ljeta došli su sa mnom u Belgiju.

Bilo je malo naporno jer nam je trebao odmor. Naime, posljednje dvije godine nismo išli na odmor jer smo gradili kuću, a ove smo godine obećali djeci, ali nismo išli zbog putovanja

u Belgiju. No obitelji Crisa, Koeni i Johana su se pobrinule da provedemo radni kamp ne samo radeći nego i uživajući u predivnim gradovima Belgije i u prijateljskim avanturama s njihovim obiteljima.

Isplanirali smo da poduzeće počne s radom u mjesecu studenom. Sada pripremamo dokumente, a moram dati i nekoliko ispita za dobivanje nekih dozvola. Prošlog mjeseca sam dao otakaz na radnom mjestu, ali dogodilo se nešto sasvim neočekivano. Dan ranije direktor mog sektora je imao srčani udar. Budući da sam ja njegov prvi asistent, morao sam preuzeti i njegov dio posla. Vlasnik me zamolio da zbog novonastale situacije ostanem do kraja godine. Složio sam se mada to znači da moramo odgoditi sve naše već dogovorene termine. Učinio sam taj korak prema njemu jer je to naš stil života. ■

SVJEDOČANSTVO

Fokolarine iz Kinšase

IZNENADAN POSJET

Riječ za život ovoga mjeseca potiče nas da dijelimo materijalna i duhovna dobra s najpotrebitijima. Iskustvo fokolarina iz Kinšase [Kongo].

Unedjeljno popodne 22. studenoga zazvonilo je zvonce u fokolaru u Kinšasi. Pred vratima se zaustavio veliki luksuzan automobil.

Iz njega je izašla gospođa zauzeta u jednoj od najznačajnijih političkih stranaka vlade Konga. Žena je izašla praćena tjelohraniteljima, noseći u rukama veliki paket.

Obradovale smo se kad smo vidjele da je to Georgina, bivša zastupnica u parlamentu, još uvijek zauzeta u politici, koja se sada skrbi za majke u potrebi. Upoznale smo je nedavno.

Teški paket što ga nosi u ruci pun je tipičnog kongolskog platna od kojega se šiva tradicionalna odjeća, kako za žene tako i za muškarce.

"Željela sam vas posjetiti, rekla je, jer sam čula da ste izgubile jedan kovčeg. Evo, iz ovoga platna možete izraditi novu odjeću." Žena nam je

darovala platno velike vrijednosti. Kad bismo ga kupovale trebale bi nam barem dvije mjesecne plaće. Od njega se može sašti odjeća ne samo za nas, nego i za druge.

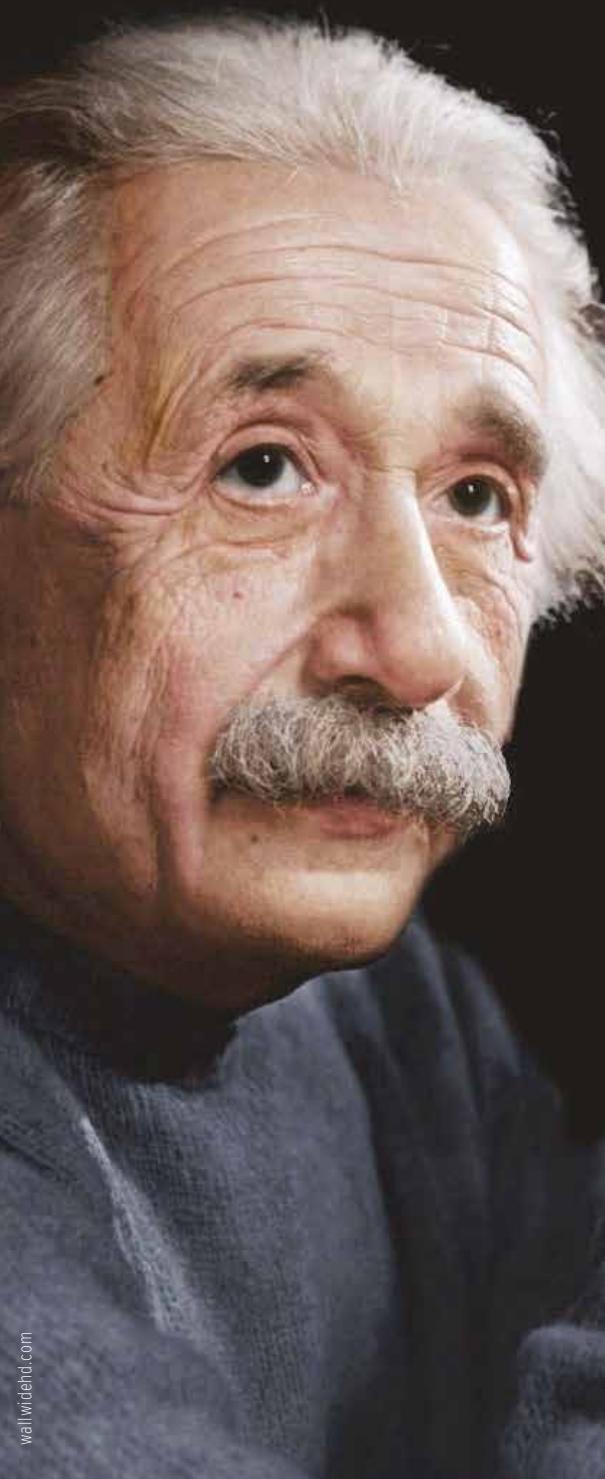
Prije nekoliko dana, vraćajući se s jednog susreta u Rimu, jedna od nas je u avionu izgubila ručnu prtljagu. U torbi nije bila samo njezina odjeća nego i ono što je u Italiji prikupila za siromašne, što nas je jako ožalostilo. Bile smo zapanjene i spontano smo počele plesati oko te gospođe! Iznenadila nas je gesta ove osobe koja nas poznaje kratko vrijeme.

Što se dogodilo?

Ujutro u crkvi gospođa je primijetila da je jedna od nas, umjesto da obriše prašinu samo sa svoje klupe, brisala i sa drugih a da joj to nitko nije rekao. Bila je znatiželjna i poželjela upoznati život tih djevojaka koje su je se dojmile. Nakon što smo završile ples oko nje u znak zahvalnosti, Georgine nam je objasnila zašto je to učinila: "Željela sam zahvaliti našem Bogu za vas i podijeliti radost koju imam u srcu jer postojite! Onaj kojega slijedite ne zaboravlja svoje kćeri. U ovom mračnom svijetu gdje vladaju sile zla vi živate kao anđeli među vukovima. Nije lako živjeti usred svijeta, a biti darovane Njemu. Ali budite hrabre, vi ste svjetlo za svijet." Potom smo zajedno otišle u našu malu kapelu i zahvalile Gospodinu. ■

Fokolare.org [2]

KRIZA

Ne možemo očekivati
da će se dogoditi promjene,
ako i dalje činimo isto.

Kriza je najveći blagoslov
za ljudе i narode, jer donosi napredak.
Kreativnost se rađa iz tjeskobe,
kao što se dan rađa iz crne noći.
U krizi se javljaju domišljatost,
otkriva i velike strategije.

Tko prevlada krizu, prevladao je sebe,
a da sam nije prevladan.

Tko pripisuje krizi
svoje promašaje i poteškoće,
zatire svoj talent,
dajući veću važnost problemima
nego rješenjima.

Prava kriza, kriza je nesposobnosti.
Nevolja ljudi i naroda
je u lijenosti traženja rješenja i izlaza.
Bez krize nema izazova,
bez izazova život je rutina,
polagana agonija.

Bez krize nema zasluge.

U krizi se pojavljuje najbolje što je u čovjeku,
jer bez nje svi su vjetrovi slabi povjetarci.

Gоворити о кризи значи уčvršćивати је,
а шутјети у кризи значи узносити конформизам.
Радимо, напротив, здушно!
Окончаймо завијек с једином
опасном кризом,
а то је tragedија неприхваћања борбе
како бисмо је свладали.

(Svijet kako ga ja vidim)

Suzana Vujičić

Upetak, 21. studenoga u župnoj crkvi svetoga Marka Evanđelista u Markovcu Našičkom, predstavljen je Pokret fokolar i njegova izdavačka djelatnost. O knjizi *Umijeće ljubavi* govorio je mons. Josip Klarić iz Požege. Ona sadrži kratke tekstove uzete iz bogate baštine zapisa i govora, koji su izabrani i poredani prema paradigmi koju je sama autorica usvojila posljednjih godina. Tekstovi su originalan niz uporišta izvorno evanđeoskog porijekla koje je autorica nazivala ključnim točkama umijeća ljubavi. Te točke su sažetak zahtjeva koje traži prava ljubav, one su ujedno i prikladne vježbe za usavršavanje ovoga umijeća, poziv na neprestani napor. Predstavljanje knjige će trajati i dalje u srcima svih ljudi koji će pokušati živjeti umijeće ljubavi u svakodnevnom životu. Svi prisutni mogli su se zahvaliti za tako predivnu večer u kojoj je sve što je rečeno i učinjeno bila ljubav. U pozornosti svih osjećala se rajska atmosfera, bio je sklad, ljestvica i mirnoća, nešto što se ne događa svaki dan. Osrt na pojedine naslove u knjizi je potakao sve prisutne na razmišljanje. Zasigurno su

UMIJEĆE LJUBAVI

*Knjiga Chiare Lubich
predstavljena
u Markovcu Našičkom*

uspoređivali svoj život s onim što su čuli. Ako se na trenutak zaustavimo na poglavljima i njihovim ključnim riječima, dobijemo nove poticaje, misli i ideje koje nosimo kroz život i dalje.

Predstavljanje knjige uveličao je mlađi župski zbor pod vodstvom orguljaša Ivice Škofa. Sve je bilo živo i osjetila se posebna duhovna radost i povezanost s autoricom djela. Sudionici programa nakon predstavljanja knjige promjenili su mišljenje što za njih

znači ljubav. Navodili su jednostavne svakodnevne životne primjere koji su ih potakli na razmišljanje. Rekli su: "Ljubav prema bližnjemu je to što vrijedi više u pravom trenutku, sve drugo može se odgoditi za poslijе. Jedino i prvo je ljubav. Uvijek treba ljubiti prvi." Zatim: "Ono što smo do sada naučili i znali treba uvijek doživjeti u novom svjetlu. Daj Bože da imamo još prilika postaviti Chiaru u središte – ona je ogroman izvor." Možemo reći da je ta večer bila svojevrsna duhovna obnova. Neki od nazočnih izrazili su želju da se predstavljanje knjige priredi i u njihovim gradovima, primjerice u Belišću i u Osijeku. Terezija Horvat iz križevačkog dječjeg vrtića *Zraka sunca* predstavila je kocku ljubavi, a Zdenko Horvat Novi svijet, prelistavši uz komentare jedan broj časopisa. ■

ZA KOGA GLASOVATI?

Iz poruke biskupa HBK za predsjedničke izbore

Za očekivati je od predsjednika/predsjednice Republike da se svojim autoritetom snažno zauzme za pronalaženje izlaza iz gospodarskih poteškoća u koje svakodnevno sve dublje tonemo. Stoga smo uvjerenja da predsjednik/predsjednica države treba ojačati diplomaciju, naročito gospodarsku te tako pripomoći sveukupnom oporavku našega društva. Zato se nadamo, da će se budući predsjednik/predsjednica, na čelu države koja je članica Europske unije, pridružiti pozivu pape Franje, upućenomu nedavno za posjeta Europskomu parlamentu u Strasbourg, te biti osoba koja će svojim primjerom prednjačiti u zauzimanju za prava obespravljenih, osobito siromašnih, upozoravati na nužnost promjene mentaliteta, odbacujući funkcionalističke i privatističke modele koji neizbjježno vode u "kulturu odbacivanja", te snažnije zahtijevati uspostavu pravednije raspodjele dobara i osiguravanje dostojanstvenoga rada.

Upravo na tragu spomenutoga govora, u kojem je Sveti Otac naglasio kako je došao trenutak za zajedničku izgradnju Europe koja se ne vrti oko ekonomije, nego oko svetosti ljudskoga života, odnosno oko neotuđivih vrednota; Europe koja je nositeljica znanosti, umjetnosti, ljudskih vrednota, ali i vjere; Europe koja gleda na čovjeka, koja ga brani i štiti, osobito obitelj, temeljnu stanicu i dragocjeni element svakoga društva, pozvani smo kao vjernici poduprijeti programe onih predsjedničkih kandidata koji se zauzimaju za promicanje dostojanstva žene, za zaštitu braka kao zajednice muškarca i žene te promiču kulturu života. Od državnoga poglavara također se očekuje da poštuje vjersku slobodu, slobodni izbor vjerskog odgoja i pravo na priziv savjesti protiv nepravednih građanskih zakona koji prisiljavaju ljude da djeluju protivno zahtjevima moralnoga reda, temeljnih prava osoba i naučavanja evanđelja, budući da je to potvrda demokratičnosti

www.gbs.bj

i poštivanja pluralnosti nekoga društva.

[...] Očekujemo od predsjednika/predsjednice Republike da nedvosmisleno osudi sve zločine bez razlike kada i u ime koje ideologije su počinjeni [...] Od iznimne je važnosti da se predsjednik/predsjednica Republike zalaže i za iznošenje cjelovite istine o Domovinskom ratu te gaji poštovanje prema svim hrvatskim braniteljima.

Predsjednik/predsjednica, kao "prvi čovjek hrvatske države", pozvan/a je voljeti svoj narod, pružati primjer zdravoga domoljublja [...] i sprječavati rasprodaju nacionalnoga bogatstva. Na međunarodnoj se razini treba zauzimati i boriti za interes svih hrvatskih građana i njihove države, a Hrvate koji žive u drugim državama doživljavati kao važan čimbenik u ostvarivanju dobrih međunarodnih odnosa te se zauzimati za njihova politička i kulturna prava. ■

ŠTO NAM JE OSTAVIO PAPA FRANJO?

Svježi dojmovi zajednice Fokolara u Istanbulu nakon Papinog posjeta. Dijalog ne može izbjegći logiku osobnog susreta.

Fokolari.org [2]

"**I**stina je da Duh Sveti pobuđuje različite karizme u Crkvi. Naizgled to stvara nerед, ali u stvarnosti, pod njegovim vodstvom, predstavlja beskrajno bogatstvo, jer Duh Sveti može pobuditi različitost, mnogostrukost, a istodobno ostvarivati jedinstvo." Te riječi pape Franje, izgovorene u Katedrali Duha Svetoga u

Istanbulu pred oko tisuću okupljenih vjernika raznolike Katoličke crkve, kako su nas obradovale. Štoviše, potvrđidle su u nama uvjerenje da u ovoj zemlji zajednica Pokreta fokolara, makar mala, ima razlog postojati i nastaviti put započet prije mnogo godina, kada je 1967. u Istanbulu otvoren fokolar, na izričiti zahtjev patrijarha Atenagore. No kako smo proživjeli ove dane?

U velikoj radosti i uzbuđenju! Naravno, bili smo uključeni u pripravu unutar Katoličke crkve, a na zahtjev patrijarha surađivali smo i u radu s medijima.

Zahvaljujući sinovskom odnisu koji imamo s patrijarhom Bartolomejom, mogli smo mu osobno osigurati naše molitve. Bili smo izravni svjedoci njebove rastuće radosti, njegove ljubavi prema papi Franji i njegove gorljivosti za jedinstvom! Dvije fokolarine nazočile su na privatnoj misi sa Svetim ocem u nedjelju ujutro. Uz dobrodošlicu zajednice Pokreta u Turskoj, poslali smo Papi poruke i darove nekoliko naših priateljica muslimanki. Potom smo nazočili misi u katedrali, a u nedjelju ujutro liturgiji u Fanaru.

Poruka bratstva i težnje za jedinstvom na svim razinama, koju je papa Franjo ostavio Turskoj, vezana je upravo za temeljno pitanje ove države-mosta i njezinog šarolikog stanovništva.

No, bez sumnje, njegova je poruka nadasve ekumen-ska, kako je to istaknuto i u ekumenskoj molitvi u patrijarhalnoj crkvi sv. Jurja, u kojoj je na kraju zamolio patrijarha

DJED I BAKA SU BLAGOSLOV OBITELJI

i čitavu crkvu Konstantinopolja da blagoslovi njega i Rimsku crkvu.

U kontekstu dijaloga između Katoličke i Pravoslavne crkve, ponekad obilježenog umorom i prividnim nedjelovanjem, u posljednjih nekoliko godina valja promatrati prisutnost Pokreta fokolara u ovoj zemlji.

Možemo reći da članovi Pokreta fokolara uživaju povlašteni odnos s patrijarhom i mnogim metropolitima, naslijeden još od vremena kada je Chiara Lubich dolazila u Istanbul. Naši odnosi jednostavnog i iskrenog zajedništva ipak se ne ograničavaju na hijerarhijsku Crkvu, nego ih gradimo i s drugim sestrama i braćom iz Pravoslavne crkve.

U svjetlu onoga što se dogodilo ovih dana razabiremo da su dvojica vjerskih vođa dala nepogrešiv znak: ići naprijed na putu prema

jedinstvu i ne podleći naporu što ga on donosi te znati uočiti izazove kako bismo zajedno dali odgovore i rješenja koji su danas žurno potrebni. Papa i Patrijarh dokazuju da su iznad toga, ali realno. To se vidi iz svega onoga što su jedan drugome rekli riječima i gestama, po-lazeći od zajedničke izjave. Za vrijeme leta na povratku u Vatikan papa Franjo je snažno ponovio da je na putu jedinstva ispravno samo ono što dolazi od Duha Svetoga, jer on je iznenađenje, kreativan je. Ta oslobađajuća i radosna tvrdnja pokazuje nam jasan put: biti otvoreni, pozorni na znakove što će nam ih Duh Sveti pokazati: pokrenuti maštu, osobne i grupne potencijale te iskoristiti sve prigode koje će nam se ponuditi u složenom društvenom kontekstu u kojem živimo, kako bismo omogućili da On djeluje. ■

Moj djed puno govori i uvijek ponavlja isto. Volim ga, ali sve mi je teže otići k njemu u posjet. Volio bih vise vremena provoditi s njim, ali to je jako naporno, pa odem samo kada me roditelji prisile. Kad sam s njim, nastojim ga razveseliti. Je li to dovoljno ili nije?

Petnaestogodisnjak

www.nedfriskphoto.com

Doista si me ugodno iznenadio i gotovo ganuo svojim pismom, osobito svojim nastojanjem da svladaš poteškoće i otpor koji osjećaš kada si prisiljen učiniti nešto što ne činiš spontano. Obradovati druge, osobito kada za to nismo raspoloženi, nije lako, ali čini mi se ispravnim. Posebice kada je riječ o djedu - s kojim, kažeš, nije lako - jer tada

to prerasta u pravi izazov koji ti savršeno podnosiš i pobjeđuješ ga. Tvoja me odvažnost baš razveselila! Međutim, pitaš se je li to dovoljno? Kako bismo zajedno pronašli odgovor na ovo pitanje, predlažem ti da razmisliš o razlikama koje postoje između djeda i tebe. U odnosima među ljudima različitost je nešto što na prvi pogled stvara napetost, ali upravo se u njoj kriju brojni darovi koje možemo darovati jedni drugima. Ako se ne budeš zaustavljao pred činjenicom da ti djed govori o nezanimljivim stvarima iz nekih prošlih vremena, da ti postavlja tisuću pitanja ili da ti neka njegova mišljenja idu na živce, već pokušaš otkriti bogatstvo koje on krije u sebi - možda ćeš doći do iznenadujućih otkrića.

Savjetovao bih ti da dobro iskoristiš svaki trenutak kada odeš k njemu - kako bi mu odnio malo radosti i ulio snage za život, ali i otkrio bogatstva koja u sebi krije. Djedovi i bake su prošli veliki dio životnoga puta, postigli su ono što su željeli ili mogli, pa sada pridaju važnost malim stvarima i osjećajima. Možda više nemaju fizičku snagu, ponekad ih i sjećanja napuste, zaboravljaju..., ali to im pomaže da se usredotoče na jedinu snagu koja raste s godinama, a to je snaga ljubavi. Tako nas podsjećaju da nisu najvažnije materijalne stvari već uzajamna ljubav. ■

F. Châtel

DOBRO JUTRO, NJEŽNOSTI!

Susrećući se svakoga dana s nestalnošću svojega muža i djece, osjetim se nemoćnom. U meni tinja bijes dok gledam kako ravnodušno prelaze preko mojih primjedaba i ukora. Željela bih pronaći način da olakšam ovo sumorno ozračje u koje smo uronjeni od jutra do večeri.

Česta ljutnja, prijekori i opomene najčešće su nedjelotvorni. Pred neizostavnom slabošću onih koji žive uz nas vrlo lako donosimo brzoplete sudove, kritike zbog kojih raste netrpeljivost, a posljedica toga je da se osjećajno udaljujemo jedni od drugih, zatvaramo u sebe i osjećamo osamljenima. To su pojave koje se javljaju lančano i obilježavaju naše odnose. Pa ipak (valja probati kako bismo se uvjerili!), postoji nešto što bi moglo zaustaviti stvaranje takva "sumornog" ozračja, u korijenu susbiti neugodnu iritirajuću nespretnost drugih i pomoći nam pobuditi osjećaje da bismo reagirali nježno.

Prije nekoliko dana povjerila mi se prijateljica. Rekla mi je da po naravi nije nježna. "U mojoj obitelji nježnost je bila znak slabosti, djetinjarija. Ali kada sam se uvjerila da je nježnost poput kvalitetna ulja, nužna za uspostavljanje dobrih međuljudskih odnosa, odlučila sam se ponašati u skladu s tim i odbaciti predrasude."

Zaista, nježnost nije znak slabosti i sladunjavosti, već na-protiv - snage. Da bi se izabrao put nježnosti, potrebna je hrabrost i odlučna volja da ne dopustimo prvim nagonima i negativnim osjećajima da nama upravljaju, već da nas poštovanje i nježnost uvedu u svijet drugoga. Ponekad će biti nužno pronaći pravi trenutak da usmjerimo, vodimo one koji su uz nas i pomognemo im kako bi se popravili. Ako iz naših usta čuju

riječi koje ne osuđuju, koje su pune suošćanja, koje ne očekuju trenutačne promjene nego ulijevaju hrabrost, neće se stvoriti barijere i nezainteresiranost. Ivana Orleanska piše: "Djelotvornije je s puno poštovanja, nježno, ozbiljno i s ljubavlju izgovoriti ukore jer se tako širi srce onoga koji govori i onoga koji sluša i usmjerava ih, obogaćene i ohrabrene, k dobru..."

Bilo bi lijepo započeti svaki svoj dan s jednim smirenim "dobar dan!", glasom koji ulijeva povjerenje,

s novim pogledom. Pogled može biti nezainteresiran, usmjeren samo na vlastite dnevne brige, ali može biti i ne usmjeren jedino k sebi, može biti pogled koji obuhvaća druge i čini da se osjećaju jedinstvenima, može ulijevati povjerenje i pokazati da imamo povjerenja u druge. A budući da se po jutru dan poznaje, i naši će se odnosi potom lakše graditi. ■

M. R. Scotto

DIJETE I RASTAVA

Suprug i ja odlučili smo se rastati. Kako da to priopćimo nasem petogodišnjem djetetu?

Ponajprije ti se želim zahvaliti na pismu iz kojega je jasno da želite zaštititi dijete od patnje koju proživljavate. Rastava je za dijete uvijek vrlo bolan događaj. Moja zadaća nije ući u razloge koji su vas doveli do takve odluke, iako bih vam savjetovao da pokušate pronaći mogućnosti pomirenja, pa i uz psihološku pomoć – vama kao paru. Ako ste oboje suglasni u tome da se želite rastati, važno je da dijete o tome obavijestite na način primjerenoj njegovoj dobi. Petogodišnjem djetetu je još uvijek teško razumjeti da ga roditelji, usprkos činjenici što su se odlučili rastati, i dalje vole. Naime, maleni još uvijek nije

sposoban razumjeti drugoga i pokušava stvari shvatiti sa svojega stajališta – što znači da će sebi pripisati sve što se događa. Ponekad će pomisliti da je on uzrok svađa, a ponekad će se prikloniti jednom od roditelja – zbog straha da ne bude napušten.

Savjetovao bih sljedeće. Pokušajte odluku o rastavi djetetu priopćiti zajedno. Primjerice ovako: "Tata i mama su odlučili ne živjeti više zajedno, ali te, unatoč tomu, jako vole. Viđat ćemo se i dalje i sigurni smo da će biti sve u redu". Ako dijete bude postavljalo pitanja, pokušajte mu odgovoriti jednostavno i jasno. Ako ih ne postavi, ne trebate više ništa reći jer ono ima pravo razmisiliti, pa i plakati.

Kada bude morao ići kod jednoga od roditelja, treba mu reći:

"Siguran/na sam da će kod mame ili tate biti sve u redu."

Po mogućnosti, djetetu nikada nemojte govoriti ružno o drugom roditelju.

Nadalje, bilo bi dobro da barem tri-četiri puta godišnje zajedno odete nekom djecjem psihologu na razgovor – kako biste mu ispričali kako je dijete i s njim se posavjetovali. Dječje reakcije su različite, ali nakon nekog vremena, ako se pridržavate uputa, vidjet ćete da će se sve srediti. Naravno, rana u djetetu ostaje, ali shvatit će da se s njom može boriti jer će mu vaše ponašanje pomoći da postane podnošljivijom. Šaljem poljubac vašem djetetu. ■

E. Aceti

DODATNA SNAGA

ON/ONA NE VJERUJE

Vjera je ozbiljno poglavje. Vidjeli smo i čuli mnoga, različita iskustva. Ne uzmite ju kao nešto nevažno jer moglo bi biti opasno za budućnost obitelji. Ako je jedno od dvoje vjernik, smatramo da se ne može igrati s tim temeljnim vidom svojega života, riskirajući da njegov odnos s Bogom i sa zajednicom oslabi ili se svede samo na poneku vjersku praksu, što smo na žalost vidjeli.

Jesam li spremna/spreman da on/ona ostanu takvi? Postoji li poštjenje, jamstvo poštivanja osnovnih uvjeta za kršćanski brak (nerazrješivost, otvorenost životu, odgoj)? Zato vam savjetujemo da i o toj temi podrobno razgovarate te odvažno procijenite. Čak i pod cijenu da dovedete u pitanje (još jednom!!) vašu vezu.

Marko je bio hladan po pitanju vjere, dok je Ana bila uvjerena vjernica. Razgovarali su prije i o tome vidu života. Odlučili su se svejedno vjenčati, iako su se mnogi prijatelji pribjavali kako će to ići. On je krenuo na polagani put

približavanja vjeri, bez da ga je ona "vukla za vrat", uz diskretnu pomoć zajedničkih prijatelja. Uspjeli su se oduševiti za volonterski rad i to ih je povezalo, a različita iskustva vjere nisu prepreka na njihovom lijepom zajedničkom putu. On i dalje poštuje njezine odabire.

Lorena i Franjo za sobom imaju vrlo različita vjerska iskustva. Ona je uvjerena vjernica i za-

jedno je prešla zanimljiv put vjere s drugim mladima unutar jednog pokreta i u svojoj biskupiji. Njega nisu baš zanimale takve vrednote, među ostalim i zato što nije imao prilike pokušati ih živjeti. Sada se Lorena jako muči, nije zadovoljna, ne uspijevaju ništa podijeliti na ovom području. Morala je i napustiti društvo koje joj je pomagalo, a posljedično je oslabio idealizam u koji je vjerovala i koji ju je podržavao.

Mario i Dina u svom su hodanju bili vođeni mišlju: "uživajmo život i ne postavljajmo suviše pitanja". Bog je za oboje bio malo više od ukrasa. Nakon godine dana braka već su bili siti jedno drugoga. Ona

TREBA PRETHODNO DOBRO I TEMELJITO RAZGOVARATI, JER VJERSKI I ETIČKI ODABIRI IMAJU VELIKI UTJECAJ NA BUDUĆI ŽIVOT. POTREBNO JE OZBILJNO RAZMIŠLJATI DA SE VEZA PREKINE U SLUČAJU DA POSTOJE VEĆA RAZILAŽENJA NA TIM PODRUČJIMA.

je radila skraćeno radno vrijeme i čekala ga da dođe kući.

On bi dolazio navečer, večerao bi, a potom otišao u kafić ili sjeo pred televizor i gledao sportske prijenose. Ona se čak pokušala zanimati za nogomet kako bi mu bila blizu i podijelila nešto sa njim. Komunikacija i dijalog bili su gotovo na ništici. Nastupila je kriza. Preko prijatelja slučajno dolaze u kontakt s jednim pokretom. Kroz ljubav življenu u svakodnevici oni doslovno otkrivaju Boga kakvog nisu poznivali. Otvara se novo poglavje u njihovom osobnom životu i životu para. Pronalaze snagu i put da se opet pokrene njihova obitelj, danas velika i sretna, unatoč tome što su proživjeli iskustva teške bolesti.

S BOGOM ILI BEZ NJEGA?

Kad stignemo do ovoga stupnja, možemo razgovarati vrlo jasno, sa srcem na dlanu, kako se to kaže.

Mogli bismo se zaustaviti na ovome i završiti ovaj niz tekstova o zaručnicima, jer smo mnogo toga rekli. No jedan bi dio nedostajao, onaj koji je nama i mnogim parovima kao što smo mi bio i jest osnovan, nezaobilazan. Taj dio govori o Nekome tko je u našem životu bio i jest nešto najljepše, najvažniji lik – sigurni smo u to – koji nam je omogućio živjeti u punini naš život zaručnika i supružnika, "u velikom stilu", rekli bismo. To iskustvo vrijedi truda.

NOVO I ODLUČUJUĆE OTKRICE

Prije nego smo počeli hodati iznova smo otkrili nama posve novoga, bliskoga Boga. Boga koji

nas ljubi do ludosti. To su nam objasnili malo posebni prijatelji koje smo upoznali u to vrijeme. On nas je oduvijek imao u mislima, želi nas sretne i ostvarene, učinio nas je čak pomalo sličnima sebi. A On je ljubav. Još u nama odjekuju ove riječi, kao kad smo ih čuli po prvi put: "On je uvijek prisutan, na svakom mjestu, i tumači mi. Što mi tumači? Da je sve ljubav: to što jesam i što mi se događa; to što jesmo i što nas dotiče; da sam njegova kći, a On mi je Otac; da ništa ne izmiče njegovoj ljubavi, čak ni pogreške što ih činim, jer on ih dopušta [...] Iza svega i svih, iza svake radosne ili bolne životne okolnosti stoji On koji je Ljubav, stoji njegova Providnost, koja čini da sve doprinosi dobru onima koji ga ljube" [Chiara Lubich].

Taj Bog nam je promijenio život. Omogućio nam je da zajedno živimo dotad nezamisljivo iskušto. On koji je rekao da će uvijek biti nazočan tamo gdje je prava ljubav, gdje se nastoji ljubiti jedni druge, s vremenom je postao naša nevjeratna snaga.

Dina Perković

www.teachingtheword.org

INFORMIRAJTE
SE. SIGURNO I
U VAŠOJ BLIZINI
POSTOJE SUSRETI
ZARUČNIKA
I TEČAJEVI
FORMACIJE. TO
SU VRLO VAŽNA
ISKUSTVA!

kad bismo se oslanjali samo na naše snage!], Apsolutni na kojega se pozivati i vezati za njega naš odnos.

PROBATI DA BISMO POVJEROVALI

Izazov se, dakle, sastojao u tome da pokušavamo uvijek iznova učiti stvarati uvjete po kojima On može biti nazočan među nama, da bude što postojaniji. A kako? Zasukavši rukave, konkretno:

- praštam ti nespretnu izjavu o mojoj karakteru
- započnimo iznova nakon one večeri kada smo se jedno prema drugome ponašali kao prema stvari, više nego osobi
- pokušajmo jedno drugome ispričati duboko duhovno iskustvo proživljeno na onom susretu, pobijedivši ljudski obzir
- pokušajmo u drugome gledati novu osobu i danas, zaboravljajući onu svađu dok smo planirali kako provesti vikend
- pokušajmo zajedno moliti, već kao zaručnici
- nastojmo ući u svijet drugoga [sport, posao, hobij], kako bismo živjeli drugoga, shvatili ga i više ljubili
- dopustimo da nam pomognu oni koji su prešli veći dio puta od nas
- ostanimo u kontaktu s drugim parovima koji dijele ove ideale (najprije zaručnicima a potom i obiteljima). Pomažimo se i podržavajmo, radujmo se Božjoj nazočnosti među mnogima. Mi smo pronašli prigode i za povremene susrete s drugim zaručnicima. Govorili smo o mnogočemu, produbljivali razne teme i odlazili na izlete.

STANKA

*Želimo vam puno sreće...
i da svaki dan bude ljepši
od prethodnoga!*

*(Ivo i Franka, u braku 25 godina,
troje djece)*

Jedne smo godine zajedno bili i na susretu u Rimu. U ta tri predivna dana uz pomoć zrelih bračnih parova potpuno smo uronili u ove stvarnosti. Ulažemo li danas svoje snage, vrijeme i novac u učenje, u rad, sport i u budućnost nas kao para? To je naš život, o tome ovisi naša sreća i ostvarenje nas dvoje a možda i djece koja će nam biti dana. Zar se onda ne isplati? ■

www.fanpage.it

NAJBOLJI PREDSJEDNIČKI GOVOR

Ovaj govor bivši je urugvajski predsjednik José Mujica izrekao na skupu 20 najrazvijenijih zemalja svijeta u Brazilu 2012. na temu održivog razvoja. U njemu ističe kako je naš civilizacijski model neodrživ zbog potrošačkog gospodarstva, koje je u suprotnosti sa srećom.

Model razvoja i potrošnje danas su bogata društva. Pitam se što bi se dogodilo ovom planetu kad bi Hindusi imali prosječno isti broj automobila po obitelji kao Nijemci? Koliko bi nam kisika preostalo za disanje? Može li današnji

svijet omogućiti da sedam ili osam milijardi ljudi ima istu razinu potrošnje i otpada kao i bogata zapadna društva? Je li to moguće? Ili ćemo jednoga dana morati voditi drugačije rasprave?

Stvorili smo civilizaciju koja je "dijete" tržišta i konkurenkcije, a ona je proizvela eksplozivni materijalni napredak. Ali, ono što je zamisljeno pod imenom "tržišna ekonomija" pretvorilo se u "tržišno društvo". Sa sobom nam je donijelo globalizaciju, što znači brinuti za cijeli planet Zemlju! Upravljamo li mi tom globalizacijom ili globalizacija upravlja nama? Je li

moguće govoriti o solidarnosti i jednakosti u gospodarstvu koje se temelji na nemilosrdnoj konkurenkciji? Dokle seže naše poimanje bratstva? [...]

Pred nama su epohalni izazovi. Velika kriza koja potresa svijet nije ekološka, ona je politička. Čovjek danas ne upravlja si-lama što ih je stvorio, nego te sile upravljaju njime i njegovim životom.

Mi ne dolazimo na svijet kako bismo se razvijali. Rađamo se i trudimo se biti sretni. Život je kratak i prolazan. Nijedno dobro ne vrijedi koliko život, i to je temelj svega. To što nam život prođe radeći kako bismo

trošili sve više, moramo zahvaliti potrošačkom društvu. Ako se uspori ili zaustavi potrošnja, usporit će se gospodarstvo, a ako se uspori gospodarstvo, nad nama lebdi duh stagnacije. Upravo je hiperpotrošnja opasnost za našu planetu. Hiperpotrošnja proizvodi stvari koje kratko traju, jer ih treba prodati što više. Električna žarulja ne može trajati više od 1000 sati. Ima ih koje mogu trajati 100000, 200000 sati, ali se ne smiju proizvoditi, jer bi se ugrozilo tržište. Zato mi moramo raditi i imati društvo sa stvarima za jednokratnu upotrebu. Nalazimo se u začaranom krugu! To su politički problemi! Oni ukazuju na potrebu da se počnemo boriti za drugačiju kulturu. Ne treba čovjeka vratiti u pećine, niti praviti hvalospjeve povratku na staro. Ne možemo unedogled biti vođeni zakonitostima tržišta. Mi moramo upravljati tržištem. Zato kažem da je to politički problem, to je moje skromno mišljenje. Antički mislioci su govorili: "Nije siromašan onaj tko malo ima, nego onaj kome treba beskonačno mnogo". [...] Mi moramo razumjeti kako nedostatak vode i uništavanje okoliša nisu uzrok problema. Uzrok je način života i civilizacija koju smo izgradili. Mi moramo preispitati našu kulturu življenja!

Zašto? Ja dolazim iz male zemlje, dovoljno bogate prirodnim dobrima za život u njoj. Moja zemlja ima nešto više od tri milijuna stanovnika, ali zato imamo 13 milijuna krava, najboljih na svijetu. Imamo 10 milijuna predivnih ovaca. Moja zemlja izvozi hranu, mlijeko i meso. Naša polja su obrađena skoro u cijelosti (90%). Moji kolege radnici su se dugo borili za 8-satno radno vrijeme, a danas rade 6 sati. No, onaj tko radi 6 sati, nalazi drugi posao i tako radi više. Zašto? Zato što mora otplaćivati kredite za motocikl, za mali automobil itd. I plaća rate kredita, plaća... a kad ih otpлатi već je stari reumatičar, kao što sam i sam, a život mu je prošao. I onda se pita: je li to smisao ljudskog postojanja? Ovo je osnovno: Razvoj se ne smije protiviti sreći. On mora ići u prilog ljudskoj sreći! Ljubavi! Planetu Zemlji! Ljudskim odnosima! Brizi za djecu! Prijateljstvu! Da bismo imali najpotrebnije! Kada se borimo za okoliš, prva stavka u toj borbi mora biti SREĆA SVIH LJUDI. ■

MIRISNI ZAČINI BLAGDANA

Stiže nam blagdansko doba koje mnogi od nas vežu uz mirise biljaka koje potječu iz toplijih krajeva. Cimet, klinčić, muškatni orah i vanilija zimi se često stavljuju u kolače i kuhanu vino. Osim ugodnog mirisa i okusa te biljke daruju nam svoja vrijedna ljekovita svojstva.

Ukusni i mirisan, zaslužan i za dobro raspoloženje, **cimet** se dobiva iz malenog zimzelenog drva. Začin koji volimo skriva se u njegovoj unutarnjoj kori oguljenoj s tankih grančica i potom savijenoj u štapiće. To je jedna od najstarijih mirodija koja se u azijskim kulturama već tisućljećima koristi u medicinske svrhe, dok je u starom Egiptu bila skupljia i od zlata. Porijeklom s Cejlona, cimet je bogat vitaminima C i K, sadrži još i bakar, mangan te željezo. Njime se povećava otpornost organizma te jača imunitet, pomaže kod prehlade kada ga

se kombinira sa đumbirom. Mnoge ga znanstvene studije podržavaju kada je riječ o njegovoj konzumaciji radi poboljšanja šećerne bolesti. Način njegovog korištenja je uistinu raznolik. Tako se njime mogu oplemeniti mesna jela, voćni kompoti, jela od povrća, no nekako smo ga najviše navikli koristiti u kolačima, u kuhanom vinu. Uz izvorni, cejlonski cimet, indonezijski je najraširenniji. On ima nešto tamniju boju od izvornoga koji je svijetle žuto-smeđe boje. Kupujemo ga u štapićima i u prahu. Osim u prehrani, danas je cimet prisutan u industriji sapuna i kozmetičkih pripravaka.

Klinčić je naziv za začin dobiven iz biljke klinčićevca, podrijetlom s Molučkih otoka, poznatih i pod imenom Otoci začina. Danas se uzgaja u mnogim tropskim područjima,

posebno dobro uspijeva uz obalu mora. Klinčići su neotvoreni pupoljci cvijeta, koji se suše na suncu dok ne postanu tamnosmeđe boje. Destilacijom svježih ili sušenih cvjetnih pupoljaka dobiva se eterično ulje čiji je glavni sastojak fenol eugenol. Ima izrazito antibakterijsko i antivirusno djelovanje, lokalni je anestetik. Tradicionalno se eterično ulje klinčićevca upotrebljavalo u stomatologiji za dezinfekciju usne šupljine i protiv boli, ali danas se, nažalost, umjesto eteričnog ulja koristi sintetski ili pročišćeni eugenol.

Muškatni orah je tropsko zimzeleno stablo, potječe s Molučkih otoka i Kariba. Poznat je pod nazivom "haremsko drvo" jer se na plantažama sadilo jedno muško stablo na dva-nest ženskih. Ljuska i plod se odvojeno suše i upotrebljavaju

u kulinarstvu. Kao začin ga je najbolje upotrebljavati svježe naribano jer brzo hlapi, gubi okus i ljekovito djelovanje. Muškatni orah je stoljećima poznata biljka koja tradicionalno pomaže kod probavnih, srčanih, reumatskih i bubrežnih tegoba.

Vanilija je egzotična orhideja penjačica iz roda Vanilla koja potjeće iz Meksika, a danas se uzgaja i u drugim tropskim područjima Istočne Afrike i Indonezije. Biljka cvate zelenkaстоžutim ili bijelim cvjetovima, a plod je mahuna duga do 25 cm koja sadrži brojne sitne sjemenke. Mahune se nakon branja naizmjenično suše i vlaže tijekom pet, šest mjeseci te na kraju tog procesa postanu mekane i tamnosmeđe. Biljka vanilije ne sadrži eterična ulja. Prepoznatljiv slatkasti miris vaniliji daju kristali vanilina koji se stvaraju na površini mahune prilikom fermentacije. Vanilija je skup začin, po cijeni odmah iza Šafrana, jer je za dobivanje začina potrebno puno rada i vremena. Koristi se u parfemsкоj industriji te kao aroma za sladolede, čokoladu, jogurte, a i u duhanskoj industriji. Vanilija je dobro sredstvo protiv depresije, koja je zimi češća zbog manjeg broja sunčanih dana. ■

